

REČNIK CARINSKIH I TRGOVAČKIH IZRAZA

Trgovinski rečnik sadrži terminologiju koja se uglavnom upotrebljava u međunarodnoj trgovini, obezbeđavajući predvidivost u upotrebi i stvaranje dodatne jasnoće za one koji se bave trgovinskim transakcijama.

AKREDITACIJA

Akreditacija je međunarodno priznata procedura kojom se priznaju nadležnosti testiranja i laboratorija za baždarenje, organa za certifikovanje sistema kvaliteta i organa inspekcije. Akreditaciona struktura minimizuje dupliranje ponovnog testiranja i ponovnog certifikovanja, smanjuje troškove i eliminiše ne-tarifne prepreke trgovine i kašnjenja u pristupu tržištu.

BRODSKA OPŠTA IZJAVA

Deklaracija (IMCO FAL Obrazac 1) shodno odredbama Aneksa Konvencije za olakšanje pomorskog saobraćaja, London 1965. Generalna deklaracija je osnovni dokument o dolasku ili odlasku koji daje informacije o samom plovilu i kratke informacije u vezi tereta, posade, putnika i maršrute.

CARINSKA DEKLARACIJA ROBE

Deklaracija uvoznika ili izvoznika nabrajajući uvezenu ili izvezenu robu, koja u oba slučaja, ukoliko postoji potreba u pismenoj formi zavodi na carinskoj deklaraciji robe i kojom uvoznik ili izvoznik navodi odgovarajuće carinske procedure koje se trebaju primeniti na robu i dostavlja podatke koji su potrebni za primenjivanje te procedure.

DATUM DOSPEĆA

Datum kada ističe rok za isplatu dažbina i poreza.

DEKLARACIJA TOVARA

Opšti izraz koji se ponekad koristi i kao Deklaracija robe, primenjuje se na dokumenta koja iznose podatke u vezi tereta (robe) koji se transportuje komercijalnim prevozom.

DIREKTAN IZVOZ

Direktna prodaja izvoznika kupcu koji se nalazi u stranoj zemlji.

KAPETAN

U odnosu na svaki brod lice (osim kormilara) koji je nadležan za brod.

POŠTANSKE POŠILJKE

Pismonosne pošiljke i poštanski paketi.

PRATEĆI PRTLJAG

Artikli koji se prevoze istim sredstvom (avionom, brodom ili vozilom) kao i putnik. Prtljag koji stigne istim prevoznim sredstvom kao i putnik pre ili posle putnika će biti tretiran kao prateći ukoliko je putnik nameravao da prtljag stigne u isto vreme kao i on ali je prtljag pogrešno usmeren bez krivice putnika.

PRENETA CENA

Se odnosi na cene ili sisteme cena koji se koriste u transakcijama između odgovarajućih strana kako bi se izbeglo plaćanje poreza na prihod u nacionalnoj teritoriji.

LICNI PRTLJAG

Uvezene lične stvari u vezi sa dolaskom osobe i obično za ličnu upotrebu.

SCO

Svetska carinska organizacija.

TRANZITNO SKLADIŠTE

Podrazumeva mesto za skladištenje uvezene robe pod carinskom kontrolom, do obaveštavanja carine o takvoj robi i sledstvene primene carinskih procedura.

AD VALOREM DAŽBINE I POREZI

Dažbine i porezi koji se obračunavaju na osnovu postotka vrednosti proizvoda.

AGENT ZA CARINJENJE

(SPEDITEUR) (prema Konvenciji iz Kjotoa – izraz za carinskog agenta) ili „Agent za carinjenje “ na Kosovu.

Treća strana, zastupnik, koja pomaže u carinjenju robe-i koje direktno kontaktira sa carinom za i u interes druge osobe.

ALKOHOLNO PIĆE ILI NAPITAK

Žestoka pića, vino, pivo i svetlo pivo.

ANTIDAMPINŠKA DAŽBINA

Dažbina koja se ocenjuje za proizvode koji se prodaju po ceni nižoj od realne vrednosti. Ocenjena dažbina je razlika između cene po kojoj se proizvod prodaje („izvozna cena“) za Kosovo i cene po kojoj se proizvodi prodaju u zemlji izvoza („normalna vrednost“).

ASISTENCIJE

Obuhvataju sledeće ukoliko se posredno ili neposredno snabdeju besplatno ili po smanjenoj ceni od strane kupca uvezene robe za korišćenje u vezi sa proizvodnjom ili prodajom za izvoz u uvoznju zemlju za robu. Vrste asistencija:

1. Materijali, komponente, delovi i slični predmeti koji su uključeni u proizvodnju uvezene robe;
2. Alati, prese, kalupi i slične stvari koje se koriste u proizvodnji uvezene robe;
3. Materijali koji se koriste u proizvodnji uvezene robe;
4. Projektovanje, razvoj, umetnički rad, grafički rad, planovi i skice koji su urađeni negde drugde u odnosu na zemlju uvoza i koji su neophodni za proizvodnju uvezene robe.

ATA KARNET

Međunarodni carinski dokument koji se izdaje pod uslovima ATA Konvencije i istambulske konvencije predstavlja međunarodno priznatu garanciju i može se koristiti umesto nacionalnih carinskih dokumenata i kao garancija za dažbine i poreze kako bi se pokrio privremeni ulaz robe odnosno tranzit robe u odgovarajućim slučajevima. Može se prihvatiti za kontrolu privremenog izvoza i ponovnog uvoza robe, ali se u ovakvim slučajevima međunarodna garancija ne primenjuje.

ATA KONVENCIJA

Izraz koji se uopšteno koristi prilikom upućivanja na carinsku Konvenciju koja se odnosi na ATA Karnet za privremeno prihvatanje robe (ATA Konvencija) koju je usvojio Savet za carinsku saradnju u Briselu 1961.

AUTORSKO PRAVO

Ekskluzivno pravo reprodukovanja, objavljivanja i prodaje predmeta ili formi književnih, muzičkih ili umetničkih dela.

BANKARSKA GARANCIJA

Garancija odštete ili učinka kojom se banka obavezuje da plati određeni iznos ukoliko treća strana ne ispunji obavezu ili dođe do nekog drugog razloga neizvršenja novčane obaveze. Jedan način je kada banka zatraži da prevoznik oslobodi pošiljku koju je finansirala ali originalni tovarni listovi još nisu dostupni za predavanje prevozniku.

BAŽDARENJE

Baždarenje se odnosi na pismeni postupak provere da li je određeni instrument u okviru svoje propisane tačnosti. Ovo se obično dostiže formalnim upoređivanjem sa standardom mere koji se može nadovezati na domaće ili međunarodne standarde.

BESCARINSKA ROBA U BESCARINSKIM PRODAVNICAMA

Uvezena roba oslobođena uvoznih dažbina i poreza i domaći proizvodi oslobođeni domaćih poreza.

BESCARINSKE PRODAVNICE

Prodavnica maloprodaje pod carinskom kontrolom i koja se obično nalazi u morskoj ili vazdušnoj luci, u kojoj putnik koji putuje u inostranstvo ili dolazi u zemlju može nabaviti robu bez carinskih dažbina i poreza.

BILANS OSNOVNIH ISPLATA

Trgovački podaci u saglasnosti sa nacionalnim metodama računovodstva prihoda (vrednost trgovine u robi i uslugama koje razmenjuju stalni stanovnici i drugi često bez prelaska granica); brojke za robnu razmenu se iznose i podešavaju prema carinskim podacima (vrednost trgovačke robe koja prelazi granice)

BRODSKE ZALIHE

Predmeti koji se nalaze na brodu ili avionu za koje nije plaćena carina ili porez u nijednoj zemlji.

BRUTO TEŽINA

Ukupna težina robe, pakovanja i kutije, kada je spremna za isporuku.

CARINA

Služba Vlade koja je nadležna za sprovođenje zakona o carini i sakupljanje uvoznih i izvoznih dažbina i koja je nadležna i za primenu drugih zakona i uredbi koje se između ostalog odnose na uvoz, tranzit i izvoz robe.

CARINJENJE (ROBE)

Ispunjenje svih carinskih formalnosti koje su neophodne kako bi se za robu dozvolilo napuštanje carinske kontrole – za izvoz, domaće korišćenje ili kako bi bile postavljene po drugu carinsku proceduru.

CARINSKA DEKLARACIJE ROBE ili CARINSKA DEKLARACIJA

Svaka izjava ili delo, na način koji carina odredi ili prihvati, kojim se daju informacije ili podaci koje treba carina.

CARINSKA GARANCIJA ILI „OBVEZNICA“

Zakonom propisan način kojim se osoba obavezuje kod carine da će ili neće izvršiti određeno delo.

CARINSKA GRANICA

Granica državne teritorije zemlje.

CARINSKA ILI EKONOMSKA UNIJA

Unija koja je osnovana i u čijem su sastavu zemlje članice Svetske Carinske Organizacija (SCO), Ujedinjenih Nacija ili njenih specijalizovanih agencija, ili Svetske Trgovačke Organizacije, koja je nadležna za usvajanje svog zakonodavstva koje je obavezujuće za svoje članice a u vezi pitanja koja su uređena Konvencijom kojoj želi da pristupi i ima nadležnost da odluči, shodno svojim međunarodnim procedurama, potpiše ili pristupi određenom međunarodnom instrumentu.

CARINSKA ISPOSTAVA

Svaka ispostava u kojoj se mogu obaviti sve ili neke carinske formalnosti propisane carinskim zakonodavstvom.

CARINSKA ISPOSTAVA ODREDIŠTA

Svaka carinska ispostava u kojoj se završava operacija carinskog tranzita.

CARINSKA KONTROLA

Obavljanje posebnih dela kao što je pregled robe, provera postojanja verodostojnosti dokumenata, pregled računa preduzimača i drugih spisa, kontrola prevoznih sredstava ili tokova, provera prtljaga i druge robe koju osobe nose u ili na njima i obavljanje službenih ispitivanja i drugih sličnih činova u svrhu osiguranja da se poštuje carinsko zakonodavstvo i u odgovarajućim slučajevima i druge primenljive carinske odredbe koje se odnose na robu koja je predmet carinskog nadzora. Mere koje se primene kako bi se osiguralo poštovanje zakona i uredbi Republike Kosovo, za čije je sprovođenje nadležna carina a koje se odnose na uvoz i izvoz robe.

CARINSKA PREVARA

Svaki čin koje lice preduzme kako bi obmanulo ili pokušalo obmanuti carinu i time izbegne ili pokuša da izbegne, u potpunosti ili delimično, plaćanje uvoznih ili izvoznih dažbina i poreza ili primenu zabrana ili ograničenja propisanih statuarnim ili regulativnim odredbama koje sprovodi ili upravlja carina ili steklo ili pokušalo da stekne bilo kakvu korist u suprotnosti sa ovim odredbama i time vrši carinski prekršaj.

CARINSKA PROCEDURA

Pravna mera koja se primenjuje za oslobađanje uvezene ili izvezene robe iz carinske kontrole, postupak koji obavlja carina na robu koja je predmet carinske kontrole.

CARINSKA PROCEDURA SKLADIŠTENJA

Carinska procedura prema kojoj se uvezena roba stavlja pod carinsku kontrolu na određenom mestu (carinsko skladište) ne naplaćujući uvozne dažbine i poreze.

CARINSKA SLUŽBA ILI CARINA

Odsek Ministarstva finansija koji je nadležan za obavljanje carinskih kontrola nad uvezenom i izvezenom robom i za sprovođenje carinskog zakonika, zakona o carinskim tarifama i drugim odgovarajućim zakonima.

CARINSKA UNIJA

Telo koju osnuje carinska teritorija kojom se zamenjuju dve ili više teritorije i koja u suštini ima sledeće karakteristike:

- zajedničku spoljnu carinsku tarifu i zajedničko harmonizovano carinsko zakonodavstvo za primenu te tarife;
- nedostatak carinskih dažbina i nameta za proizvode koji su u potpunosti proizvedeni u zemljama carinske unije što ima sličan uticaj na trgovinu među zemljama koje čine carinsku uniju ili na proizvode drugih zemalja u odnosu na koje su ispoštovane carinske formalnosti i da su naplaćene ili zagarantovane carinske dažbine i nameti koji imaju podjednak uticaj i da im nisu delimično ili potpuno povraćena sredstva takvih dažbina i naplata;

- eliminisanje restriktivnih regulativa za trgovinu u okviru carinske unije.

CARINSKE DAŽBINE

Dažbine predviđene carinskim tarifama kojima podleže roba koja ulazi ili napušta teritoriju zemlje.

CARINSKE FORMALNOSTI

Sva dela koja mora preduzeti odnosna osoba i carina kako bi se ispoštovale statutorne i regulatorne odredbe za čije sprovođenje je nadležna carina u vezi kontrole osoba na carinskoj granici i provere prtljaga, robe i prevoznih sredstava u uvozu, izvozu i tranzitu.

CARINSKE FORMALNOSTI KOJE SU PRIMENLJIVE NA PREVOZNA SREDSTVA ZA KOMERCIJALNU UPOTREBU

Sva dela koje trebaju preduzeti odnosne osobe i carinska služba u odnosu na prevoz u komercijalne svrhe koji dolazi ili napušta carinsku teritoriju i tokom boravka u istoj.

CARINSKE FORMALNOSTI PRE PODNOŠENJA DEKLARACIJE ROBE

Trebaju se sprovesti sva dela od strane odgovarajuće osobe i carine od vremena kada se roba pojavi na carinskoj teritoriji dok se roba ne uvede u carinsku proceduru.

CARINSKE TRANZITNE OPERACIJE

Transport robe iz kancelarije mesta polaska do kancelarije odredišta u carinskom tranzitu.

CARINSKI DUG

Obaveza osobe da plati iznos uvoznih dažbina (carinski dug na uvoz) ili izvoznih dažbina (carinski dug na izvoz) koje se primenjuju na posebnu robu prema kosovskim odredbama na snazi.

CARINSKI NADZOR

Svaka mera ili delo koje je potrebno preduzeti ili održavati pod nadzorom carinskih službenika, koji može biti neprekidan ili povremenom proverom. Ovo može biti propisano uredbama ili u nedostatku istih za određeni slučaj na osnovu uputstva odgovarajućeg glavnog carinskog službenika.

CARINSKI POSREDNIK

Zastupnik treća strana koji je nosilac važeće dozvole špeditera i koji u odnosu na mesto znači osobu koja je nosilac dozvole da deluje kao špediter na tom mestu i ovlašćen je da obavlja poslove u carini u ime uvoznika ili izvoznika.

CARINSKI PREKRŠAJ

Svaka povreda ili pokušaj kršenja carinskog zakonika.

CARINSKI ŠTAMBILJ

Sprava koja se sastoji od pečata i pantljike koje se veže na bezbedan način. Carinski štambilj se postavljaju u vezi određenih carinskih procedura (a pogotovo za carinski tranzit) kako bi se uopšteno sprečila ili skrenula pažnja na neovlašćeno postupanje sa zapečaćenim artiklima.

CARINSKI ZAKONIK

- Zakonite pravne i regulativne odredbe koje se odnose na uvoz i izvoz robe, upravljanje i sprovođenje kojih je povereno posebno carini i sve uredbe koje donese carina prema zakonskim ovlašćenjima.
- Zakonite odredbe koje se odnose na uvoz, izvoz, prevoz ili skladištenje robe, upravljanje i sprovođenje kojih je povereno posebno carini i sve uredbe koje donese carina prema zakonskim ovlašćenjima.

CARINSKO ODOBRENJE ZA TRETMAN ILI KORIŠĆENJE ROBE

Znači: a) postavljanje robe u carinsku proceduru; b) ulaz istih u slobodnu zonu ili slobodno skladište; c) njihov ponovni izvoz iz Kosova; d) njihovo uništenje; i e) njihovo odricanje u odnosu na carinske organe.

CARINSKO SKLADIŠTE

Svaki objekat koji obezbedi ili kojim upravlja carinska služba za skladištenje i čuvanje uvozne ili izvozne robe koja je napuštena, konfiskovana ili oduzeta očekujući iznošenje na javnu aukciju.

CARINSKO STARANJE

Roba koja je pod kontrolom (fizičkom ili efektivnim posedovanjem) carine.

CEFTA

Sporazum o slobodnoj trgovini u centralnoj Evropi.

CERTIFIKACIJA

Na osnovu rezultata akreditovanih laboratorija ili organa i specifikacija standardnih dokumentacija certifikovanje je operacija kojom se namerava potvrđivanje saglasnosti proizvoda, usluga itd. kroz tehničko ocenjivanje koje se sastoji od pravilnih kombinacija definisanih operacija.

CERTIFIKACIJA PROIZVODA

Postoji mnogo varijanti. Na primer certifikovanje proizvoda se može sastojati od početnog testiranja uz ocenu kvaliteta sistema upravljanja dobavljača istog. Ovo može slediti nadzor kojim se uzima u obzir kvalitet sistema upravljanja dobavljača i testiranje uzoraka iz fabrike i/ili tržišta. Druge strukture certifikovanja proizvoda se sastoje od početnog testiranja i nadzornog testa, dok se drugi i dalje oslanjaju na testiranje jednog proizvoda – ovo je poznato i kao testiranje vrste.

CERTIFIKAT POREKLA

Poseban dokument kojim se identifikuje roba na kojem je telo ili organ koji je ovlašćen da ga izda jasno certifikuje da je roba na koje se certifikat odnosi poreklom iz određene zemlje. Ovaj certifikat može takođe uključiti i deklaraciju prerađivača, proizvođača, dobavljača, izvoznika ili drugog nadležnog lica.

CFR (CENA I PREVOZ)

Cena i prevoz znači da je prodavac dužan da plati cenu i prevoz kako bi se roba dovezla do predodređene luke za prevoz ali se rizik gubitka ili oštećenja robe, kao i dodatni troškovi do kojih dođe nakon što se

roba ukrca na plovilo, prenosi sa prodavca na kupca kada roba pređe ogradu broda u luci odlaska. Uslov CFR od prodavca zahteva da pripremi robu za izvoz.

Ovaj izraz se može koristiti samo za pomorski i rečni prevoz.

CIF (CENA, OSIGURANJE I PREVOZ)

Cena, osiguranje i prevoz znači da prodavac ima iste obaveze kao prema CFR ali uz obavezu da obezbedi pomorsko osiguranje u odnosu na rizik kupca od gubitka ili oštećenja robe tokom transporta. Prodavac ugovara osiguranje i plaća glavnicu osiguranja.

Kupac treba da ima u vidu da je prema uslovima CIF-a prodavac dužan da obezbedi osiguranje samo na minimalno pokriće. Uslov CIF zahteva od prodavca da pripremi robu za izvoz.

Ovaj izraz se može koristiti samo za pomorski i rečni prevoz.

CIP (PREVOZ I OSIGURANJE PLAĆENO) DO [... navedenog mesta odredišta]

U „Prevoz i osiguranje plaćeno do“ prodavac/izvoznik izvršava obaveze u odnosu na pripremu robe za izvoz, dostavlja je do prevoznika i dužan je da plati prevoz i osiguranje do navedenog mesta odredišta. Međutim, nakon što se roba preda prevozniku kupac je odgovoran za sve dodatne troškove.

Prodavac je dužan da obezbedi i plati osiguranje.

Uslovi CIP-a važe za sve vrste prevoza uključujući i multi-modalni prevoz.

CODEX ALIMENTARIUS

Komisija FAO/WHO (PPO/SZO) koja se bavi međunarodnim standardima bezbednosti hrane.

CPD KARNET

Međunarodni carinski dokument koji predstavlja međunarodno priznatu garanciju i može se koristiti umesto nacionalnih carinskih dokumenata i kao garancija za poreze kako bi se pokrio privremeni ulaz prevoznog sredstva, odnosno tranzit prevoznog sredstva u odgovarajućim slučajevima. Može se prihvatiti za kontrolu privremenog izvoza i ponovnog prevoznog sredstva, ali se u ovakvim slučajevima međunarodna garancija ne primenjuje.

CPT – PREVOZ PLAĆEN DO (... navedenog mesta odredišta)

U „Prevoz plaćen do“, prodavac/izvoznik/proizvođač priprema robu za izvoz, dostavlja je do prevoznika i dužan je da plati prevoz do navedenog mesta odredišta. Međutim, nakon što se roba preda prevozniku kupac je odgovoran za sve dodatne troškove.

Kupac nije dužan da obezbedi i plati osiguranje.

Uslovi CPT-a važe za sve vrste

DAF – ISPORUČENO NA GRANICI (... navedeno mesto)

U „Isporučeno na granici“ prodavac/izvoznik/proizvođač priprema robu za izvoz i dužan je da je stavi na raspolaganje kupcu na navedenom mestu na granici, koja nije istovarena i nije ocarinjena za uvoz.

U uslovima DAF-a imenovanje tačne tačke, mesta i vremena dolaska na granicu je veoma važno pošto je kupac dužan da aranžira istovar i obezbedi robu u pravo vreme.

Granica može biti bilo koja, čak i izvozna granica.

Uslovi DAF-a važe za sve vrste prevoza dok god je konačni prevoz do imenovanog mesta na granici na kopnu

Kupac nije dužan da obezbedi i plati osiguranje.

DAMPING

Pokušaj uvoza robe u zemlju po izvoznju ceni koja je niža od normalne vrednosti u zemlji proizvođača.

DATUM IZVOZA

Datum kada roba u stvari krene za zemlju. Ukoliko plovilo sa robom odlazi sa dve ili više luka zemlje izvoznika, datum kada plovilo konačno napusti poslednju luku zemlje izvoza je datum izvoza.

Kada je roba otpremljena iz kopnene zemlje preko luka druge zemlje datum izvoza je datum kada roba pređe granicu zemlje izvoznika.

DAŽBINA

Zakonska isplata koju odredi Vlada. Postoje četiri kategorije dažbina: posebne, Ad Valorem, kombinovane i oslobođene. Ad Valorem je stopa dažbina koja je zasnovana na procentu vrednosti koja je podložna dažbinama. Posebna je kategorija dažbina koja je zasnovana na broju svake uvezene jedinice. Kombinovana je kategorija dažbina koja predstavlja kombinaciju kategorija Ad Valorem i posebne. Oslobođena je kategorija dažbina iako se ne naplaćuje nikakv novčani iznos.

DAŽBINE I POREZI

Uvozne dažbine i porezi i/ili izvozne dažbine i porezi.

DDP – ISPORUČENO, DAŽBINE PLAĆENE (... navedeno mesto odredišta)

U „Isporučeno, dažbine plaćene“ prodavac/izvoznik/proizvođač priprema robu za izvoz i dužan je da je stavi na raspolaganje kupcu na navedenom mestu odredišta, koja je ocarinjena i istovari je sa prevoznog sredstva.

Dakle prodavac preuzima celokupnu odgovornost za isporuku robe na navedenom mestu odredišta, uključujući i celokupnu odgovornost za uvozno carinjenje, dažbine i druge naplative troškove uvoza.

Uslovi DDP-a se mogu koristiti za sve vrste prevoza.

DDU - ISPORUČENO, DAŽBINE NISU PLAĆENE (... navedeno mesto odredišta)

U „Isporučeno, dažbine nisu plaćene“ prodavac/izvoznik/proizvođač priprema robu za izvoz i dužan je da je stavi na raspolaganje kupcu na navedenom mestu odredišta, koja nije ocarinjena.

Dakle prodavac preuzima celokupnu odgovornost za isporuku robe na navedeno mesto odredišta, dok kupac preuzima celokupnu odgovornost za uvozno carinjenje, dažbine, administrativne troškove i sve druge naplative troškove uvoza kao i prevoz do konačnog odredišta.

Uslovi DDU-a se mogu koristiti za sve vrste prevoza.

Uslovi DDU-a se koriste kada je imenovano mesto odredišta (mesto isporuke) drugačije u odnosu na luku ili aerodrom

DEDUKTIVNA VREDNOST

Metoda STO za ocenjivanje koja se treba koristiti ukoliko se vrednost transakcije uvezene identične ili slične robe ne može odrediti. U suštini deduktivna vrednost je cena prodaje na malo u zemlji oduzimajući određene stavke. Cena koja se koristi zavisi kada i kojim se uslovima navedena roba prodaje u zemlji uvoza.

DEKLARACIJA DOLASKA ILI ODLASKA

Svaka izjava koja se treba sastaviti ili dostaviti carinskim organima nakon dolaska ili odlaska prevoznih sredstava od strane lica nadležnog za prevozno sredstvo ili njegovog špeditera i koja sadrži neophodne podatke u vezi vrste prevoza i maršrute, tereta, zaliha, posadi ili putnicima.

DEKLARACIJA POREKLA

Odgovarajuća izjava koja se odnosi na poreklo robe u vezi njihovog izvoza, a koju unosi, proizvođač, uzgajivač, dobavljač ili drugo ovlašćeno lice na komercijalnoj fakturi ili nekom drugom dokumentu koji se odnosi na robu.

DEKLARACIJA ZALIHA

Dokument na kojem sa zavode podaci u vezi zaliha kojima raspolaže prevozno sredstvo koji se po potrebi daje na uvid carini.

DEKLARANT

Svako fizičko ili pravno lice koje sastavlja carinsku deklaraciju ili u čije se ime ta deklaracija sastavlja.

DELIMIČNA OLAKŠICA

Olakšica na isplatu dela ukupnog iznosa uvoznih dažbina i poreza koji bi u drugim slučajevima bio naplativ da je roba bila odobrena za korišćenje na domaćem tržištu na dan kada je postavljena u proceduru privremenog odobrenja.

DEPOZIT

Privremeno plaćeni novčani iznos (na francuskom: „consignation“ ili isprave o vlasništvu, obveznice na donosioca itd, uložene kao garancija za isplatu tih dažbina, poreza ili drugih iznosa ili obaveza koje mogu biti predmet naplate.

DEQ – ISPORUČENO FRANKO DO OBALE (... navedeno mesto odredišta)

U „Isporučeno franko do obale“ prodavac/izvoznik/proizvođač priprema robu za izvoz i dužan je da je stavi na raspolaganje kupcu na keju (pristaništu) u navedenoj luci odredišta, koja nije ocarinjena.

Dakle kupac preuzima celokupnu odgovornost za carinjenje, dažbine i druge troškove nakon uvoza kao i prevoza do konačnog odredišta.

DEQ izraz se koristi samo za pošiljke robe koja dolazi do luke odredišta pomorskim ili rečnim putem.

DES – ISPORUČENO FRANKO NA BROD (... navedena luka odredišta)

U „Isporučeno franko na brod“ prodavac/izvoznik/proizvođač carini robu za izvoz i dužan je da je stavi na raspolaganje kupcu na palubi) u navedenoj luci odredišta, koja nije ocarinjena za uvoz.

Dakle prodavac preuzima celokupnu odgovornost za sve troškove isporuke robe do navedene luke odredišta pre istovara.

DES izraz se koristi samo za isporuku robe pomorskim ili rečnim putem ili multi-modalnim prevozom u slučajevima u kojima je konačna isporuka na plovilo imenovane luke odredišta.

DIPLOMATSKO OSOBLJE

Predstavnici stranih vlada koji imaju pravo na posebna izuzeća shodno Bečkoj konvenciji.

DIREKTNA UPLATA

Primeri direktne uplate podrazumevaju uplate gotovinom, čekovima ili drugim sredstvima kao što je naplaćivanje kreditnog pisma.

DISTRIBUTER

Strani agent koji prodaje direktno za proizvođača i održava knjigu inventara pri sebi.

DOKAZ

Bilo koje pitanje ili činjenica iz koje se može izvesti zaključak u vezi drugog pitanja ili činjenice.

DOKUMENT

Bilo koji medijum dizajniran da nosi ili stvarno nosi zavedene podatke; uključujući magnetske trake i diskove, mikrofilmove, itd.

DOKUMENTOVAN DOKAZ POREKLA

Certifikat porekla, certifikovana deklaracija porekla ili deklaracija porekla.

DOMAĆA PRERADA

Carinska procedura prema kojoj se određena roba može uvesti u carinsku teritoriju i koja je privremeno oslobođena naplate uvoznih dažbina i poreza, a na osnovu toga da je cilj te robe prerađivanje, proizvodnja ili popravka i sledstveno izvoz.

DOMAĆA UPOTREBA

U odnosu na robu potrošnja, korišćenje ili druga sistematizacija na kosovu.

DOMAĆA VREDNOST

Cena po kojoj se uvedeni artikal nudi ili će se ponuditi na prodaju u nezvisnoj transakciji u zemlji uvoza.

DOZVOLA

Dokument odobrenja koji se koristi u odnosu na oslobođenje ili razmeštanje robe.

DRŽAVNI METROLOŠKI INSTITUT

Državni metrološki institut (DMI) je institut osnovan državnom odlukom kako bi se odredili i održavali državni standardi mera za jednu ili više jedinica mere.

DVOSTRUKI KANAL (CRVENO/ZELENO)

Uprošćen sistem carinske kontrole kojim se putnicima omogućava da daju dobrovoljnu carinsku deklaraciju birajući jedan od dva moguća kanala. Prvi, identifikovan zelenim simbolima je za korišćenje za putnike koji nose robu u količini ili vrednosti koja ne prelazi količinu ili vrednost oslobođenu od carine i koja nije predmet zabrana ili ograničenja. Drugi, identifikovan crvenim simbolima je za druge putnike.

EKVIVALENTNA ROBA

Roba koja je identična po opisu, kvalitetu i tehničkim karakteristikama sa robom koja je uvezena ili izvezena za domaću ili stranu preradu ili za procedure povraćaja.

ELEKTRONSKA RAZMENA PODATAKA (ERP)

Elektronska veza između strana koja olakšava protok i procesiranje podataka između strana u međunarodnim transakcijama.

ELEKTRONSKA TRGOVINA

Proizvodnja, reklamiranje, prodaja i dostavljanje proizvoda preko telekomunikacione mreže.

ELEKTRONSKI TRANSFER SREDSTAVA

Sistem elektronskog transfera sredstava sa jednog računa na drugi.

EXW (bivši radovi-ex works)

Bivši radovi podrazumeva da prodavac ispuni svoju obavezu isporuke kada je roba dostupna kupcu u ovim postrojenjima (npr. radnom mestu, fabrici, skladištu itd). Posebno, prodavac nije dužan za utovar robe u vozilo koje obezbedi kupac ili za pripremu izvozne carine, osim ukoliko je drugačije dogovoreno. Kupac snosi sve troškove i rizike koji se odnose na preuzimanje robe iz postrojenja prodavca do željenog odredišta. Stoga ovaj izraz predstavlja minimalnu obavezu kupca.

Ovaj izraz se ne treba koristiti kada kupac ne može direktno ili indirektno ne može sprovesti izvozne formalnosti. U takvim okolnostima se treba koristiti izraz FCA.

FAKTURA

Lista posebne robe koja je dostavljena uz navedeni opis i vrednost ili cenu kao i ostvarene troškove. Faktura je pisani dokaz transakcije između kupca i prodavca.

FALSIFIKOVANA/KRIVOTVORENA ROBA

Roba koja sadrži objekte intelektualne svojine (koji su predmet autorskih i sličnih prava, industrijske svojine, kao i zaštitnih znakova, oznake mesta porekla robe i drugih objekata intelektualne svojine u saglasnosti sa zakonodavstvom Republike Kosovo) ukoliko proizvodnja takve robe, njihov transport preko carinske granice ili drugih dela u odnosu na robu pod carinskom kontrolom rezultuju u kršenju prava nosioca prava u saglasnosti sa zakonodavstvom Republike Kosovo.

FAS – FRANKO UZ BOK BRODA (... navedene luke otpreme)

U „Franko uz bok broda“ prodavac/izvoznik/proizvođač vrši izvoznu carinu robe i nakon toga je postavlja uz bok plovila „navedene luke otpreme“.

Međutim strane u transakciji mogu u kupoprodajnom ugovoru odrediti da kupac umesto prodavca ocarini robu za izviz. Standardni FAS izraz međutim propisuje da prodavac ocarini robu za izvoz.

FAS izraz se koristi samo za pomorski i rečni prevoz.

FCA – FRANKO PREVOZNIK (... navedeno mesto)

U „Franko prevoznik“ prodavac/izvoznik/proizvođač ocarinjuje robu za izvoz i nakon toga je dostavlja prevozniku kojeg kupac odredi na određenom mestu.

Ukoliko je mesto koje je navedeno mesto poslovanja prodavca, prodavac je dužan za utovar robe na prevozno sredstvo. Ukoliko je mesto bilo koje mesto prodavac nije obavezan da utovari robu na prevozno sredstvo.

FCA izraz se može koristiti za bilo koju vrstu prevoza, uključujući i multi-modalni prevoz.

FERIBOT

Uopšteno, putnički brod koji održava česte maršrute između morskih luka.

FINANSIJSKI DODATAK

Dozvoljeni iznos koji se obično odnosi na izuzeća.

FOB (Franko brod)

Franko brod podrazumeva da je prodavac ispunio svoju obavezu dostavljanja robe kada roba pređe ogradu broda u navedenoj otpremnoj luci. Ovo znači da kupac snosi sve troškove i rizike gubitka ili oštećenja robe od tog mesta.

Uslovi FOB-a podrazumevaju da prodavac pripremi robu za izvoz.

Ovaj izraz se može koristiti samo za pomorski i rečni prevoz.

GARANCIJSKO UDRUŽENJE

Udruženje koje odobre carinski organi ugovorne strane međunarodnog sporazuma za garantovanje naplate zakonski naplativih iznosa prema odredbama navedenom sporazuma carinskim organima strane potpisnice i koja je povezana sa garancijskim lancem.

GARANTOVANJE

Delo kojim jemac preuzima obavezu prema carinskoj administraciji.

GENERALNI DIREKTOR

Službenik carina koji je upravnik carinske službe Republike Kosovo.

GENERALNI SISTEM PREFERENCIJA (GSP)

Metoda pružanja bescarinskog tretmana za odgovarajuće artikle uvezene direktno iz određenih odobrenih zemalja u razvoju (OZR). Sadržaj se može razlikovati od zemlje do zemlje.

GRANICA

Granična linija na granici jedne zemlje ili teritorije sa drugom zemljom ili teritorijom.

GRANIČNI SAOBRAĆAJ (ili međugranična trgovina)

Uvozi ili izvozi koje obavljaju građani pogranične zone između dve susedne granične zone.

GRAĐANIN POVRATNIK

Osoba koja se vraća iz inostranstva koja je ranije boravila u zemlji i nije se odrekla boravišta na Kosovu.

HAPŠENJE

Zadržavanje ili pritvor osobe od strane zakonom ovlašćenog lica koje je duže od kratkog istražnog ispitivanja. Obično podrazumeva podizanje formalne optužnice protiv zadržane osobe.

HARMONIZOVANI SISTEM

Međunarodna Konvencija o harmonizovanom opisu artikala i sistem kodifikovanja. Opšti naziv za međunarodni numerički sistem kodifikovanja za klasifikaciju robe (obično se koristi u carinskim tarifama – kao TARIK na Kosovu).

HITNE POŠILJKE

Roba za koju je potrebno hitno oslobađanje kao prioritarno:

- usled njihove prirode
- pošto mogu biti humanitarne pošiljke
- ukoliko ispunjavaju stvarno hitnu potrebu.

HUMANITARNE POŠILJKE

Roba kao što su vozila i druga prevozna sredstva, prehrambeni proizvodi, lekovi, odeća, prekrivači, šatori, montažne kućice ili druga roba nužne potrebe koja se šalje kao pomoć ili humanitarna asistencija onima koji su pogodeni nepogodom ili sličnom katastrofom.

IMOVINA POSADE

Predmeti i druge stvari koje članovi posade koriste svakog dana a koji se nalaze u prevoznom sredstvu i za koje se može zahtevati da budu prijavljeni carini.

INDIREKTNA UPLATA

Indirektna uplata podrazumeva celokupan ili delimičan povraćaj duga koji kupac duguje prodavcu, ili u slučajevima u kojima kupac dobije sniženje cene na tekući uvoz kao način povraćaja duga koji mu prodavac duguje

INSPEKCIJA

Inspekcija u najprostijem obliku je pregled količine i/ili težine razmenjene robe, ili ukoliko se dešava na granici, pregled se može sastojati od provere uvozne/izvozne dokumentacije uz vizualnu kontrolu robe na osnovu stručnog rasuđivanja.

ISPLATA PREVOZA

Komercijalna nadoknada koja se naplaćuje za transport robe.

ISPOSTAVA NA MARŠRUTI

Carinska ispostava u kojoj se roba izvozi ili izvozi tokom operacije carinskog tranzita.

ISPOSTAVA UTOVARA

Carinska ispostava pod čijim se ovlašćenjem mogu pokrenuti određene preliminarne mere kako bi se olakšao početak operacije carinskog tranzita u mestu odlaska.

ISTAMBULSKA KONVENCIJA

Izraz koji se uopšteno koristi prilikom upućivanja na Konvenciju o privremenom dozvoljavanju koju je usvojio Savet za carinsku saradnju u Istanbulu 1990.

IZDAVAJUĆE UDRUŽENJE

Udruženje koje carinski organi ovlaste da izdaje ADA, CPD ili TIR Karnet i koje je posredno ili neposredno vezano sa lancem garancija.

IZUZEĆE

Naknada ili oslobađanje naplate carinskih dažbina i poreza koji se obično primenjuju i naplaćuju.

IZVOZ

U odnosu na robu podrazumeva napuštanje [ime zemlje].

IZVOŽENJE

Čin iznošenja robe iz carinske teritorije.

IZVOZNA DEKLARACIJA

Formalna izjava koja se podnosi carini u izlaznoj luci u izvoznoj deklaraciji robe u kojoj se navode potpuni podaci o robi koja se izvozi.

IZVOZNA LICENCA

Dozvola ili drugo odobrenje koje je potrebno kako bi se organizovao izvoz određene robei količine na određena odredišta.

IZVOZNE DAŽBINE

Sve carinske dažbine, uključujući naplate koje imaju uticaj sličan carinskim dažbinama i poreze naplative za izvoz robe sa Kosova ali isključujući sve takse ili naplate za prevoz ili dozvole.

IZVOZNE DAŽBINE I POREZI

Carinske dažbine i drugi nameti, porezi, takse i druge tarife koje se prikupе za ili u vezi izvoza robe ali ne uključujući i takse i tarife koje su ograničene na iznos približne cene pružaoca usluge.

IZVOZNE I UVOZNE DAŽBINE I POREZI

Carinske dažbine i drugi nameti, porezi, takse i druge troškove koje se prikupе za ili u vezi uvoza ili izvoza robe ali ne uključujući i takse i tarife koje su ograničene na iznos približne cene pružaoca usluge.

IZVOZNIK

Svako lice koje u vreme izvoženja:

- (a) vlasnik je robe koja se izvozi;
- (b) snosi rizik bilo koje izvezene robe;
- (c) predstavlja ili deluje kao da je izvoznik ili vlasnik bilo kakve izvezene robe;
- (d) u stvari preduzima ili pokušava da preuzme bilo koju robu iz [naziv zemlje];
- (e) je blagotvorno zainteresovano na bilo koji način za bilo koju izvezenu robu.

JAVNO SKLADIŠTE

Odobreno privatno skladište koje se koristi za skladištenje robe za koju se očekuje oslobodjenje robe iz tih objekata prema izjavljenim carinskim procedurama i do vremena kada se potražujuće dažbine ili porezi, ukoliko postoje, namire i roba pravilno oslobodi carinske kontrole. Obaveze trebaju biti postavljene od strane upravnika skladišta i/ili uvoznika kako bi se vlada obezbedila u slučaju nepravilnog oslobađanja robe.

JEDNAKA NADOKNADA

Sistem koji prema određenim carinskim procedurama dozvoljava izvoz ili uvoz robe identične po vrsti, opisu, kvalitetu i tehničkim karakteristikama sa ranije uvezenom ili izvezenom robom.

JEMAC

Fizičko ili pravno lice (obično banka ili osiguravajuća kompanija) koje prihvati odgovornost na način propisan zakonom za finansijske posledice neispunjenja obaveza drugog lica prema carini.

JEMSTVO

Ono čime se na zadovoljavajući način carina osigurava da će određena obaveza prema carini biti ispunjena. Jemstvo je „opšte“ kada se osigurava da će obaveze koje proizilaze iz nekoliko operacija biti ispunjene.

KABOTAZA

Prevoz robe ili putnika između tačaka u istoj državi putem broda ili aviona registrovanih u drugoj zemlji. Mnoge države ne dozvoljavaju kabotažu.

KAMIONSKI TOVARNI LIST

Prevozni dokument koji se koristi kako bi se kontrolisala isporuka robe kamionom, koji sadrži iste podatke kao i kopneni tovarni list, sa prevozom i drugim troškovima i maršrutu.

KANCELARIJE CARINA

Administrativna jedinica carina koja je nadležna za obavljanje carinskih formalnosti i objekti ili druge oblasti koje su za to odobrene od strane nadležnih organa.

KARNET

Međunarodni prevozni dokument koji se može koristiti za privremen, bescarinski uvoz određene robe u zemlju umesto uobičajenog carinskog dokumenta ili potrebnog novčanog depozita. Karnet služi kao garancija za isplatu carinskih dažbina koje su pod rizikom u proceduri tranzita. Karnet takođe garantuje saglasnost sa uslovima carina. Takođe se može koristiti i kao izvozni dokument.

KAZNA

Izrečeni finansijski namet za nepoštovanje zakona ili uredbe.

KLASIFIKACIJA

Kodifikovano označavanje broja predmeta u Harmonizovanom rasporedu koji na zakonit način opisuje robu koja se uvozi ili izvozi kako bi se došlo do odgovarajuće stope dažbina i/ili poreza.

KLAUZULA O ARBITRAŽI

Klauzula u ugovoru kojom se određuje metoda prema kojoj će se rešavati sporovi.

KOLIČINSKA STOPA

Svaka predodređena količina koja je odobrena za uvoz ili izvoz određene robe, tokom određenog vremena i nakon koje se ne može uvesti ili izvesti dodatna količina te robe.

KOMERCIJALNA FAKTURA

Faktura koju potpiše prodavac ili isporučilac ili njegov špediter, koja je prihvatljiva za carinske procedure ukoliko je pripremljena u saglasnosti sa carinskim pravilima i na način koji je uobičajen za privrednu transakciju u vezi vrste robe koja je predmet fakture.

KOMERCIJALNA PREVARA

Svaki prekršaj statutornih ili regulativnih odredbi za čije je sprovođenje nadležna carina, koji su počinjeni kako bi se:

- Izbeglo ili pokušalo izbegavanje plaćanja dažbina/nameta/poreza na kretanje komercijalne robe; i/ili – izbeglo ili pokušalo izbegavanje zabrane ili ograničenja određenih za komercijalnu robu; i/ili primanje ili pokušaj primanja bilo kakve isplate, subvencije ili druge vrste nadoknade za koje ne postoji odgovarajuće pravo; i/ili sticanje ili pokušaj sticanje nezakonite trgovačke prednosti koja je štetna po načela i prakse legitimne privredne konkurencije.

KOMERCIJALNA PREVOZNA SREDSTVA

Svako plovilo (uključujući barže i dereglije, bez obzira da li su brodovi nosioci i hidrokrilci), hoverkraft, letelica, drumsko vozilo (uključujući prikolice, polu-prikolice i kombinovana vozila) ili pruga koja se koristi za prevoz ljudi uz nadoknadu ili za industrijski ili komercijalni transport robe, sa ili bez nadoknade.

KOMERCIJALNI UVOZ

Uvoz robe na tržište zemlje u svrhe koje nisu za lično korišćenje pojedinca.

KOMERCIJALNI VAZDUHOPLOV

Vazduhoplov koji prevozi putnike ili teret u komercijalne svrhe ili je unajmljen.

KOMPENZATORNA DAŽBINA

Dodatna dažbina koja se uvodi, koja je jednaka iznosu premija, subvencija ili grantova koji dodeli strana vlada za bilo koji artikal ili robu uvezenu u zemlju iz strane zemlje.

KONSIGACIONA ROBA

Roba koja je dostavljena uvozniku bez preispitivanja (isplate) kako bi se prodala podelom dobiti ili komisionom prodajom.

KONSTATOVANO ODUZIMANJE

Kaznena mera koju izrekne službenik u odnosu na robu za koju se konstatuje da je u suprotnosti sa ovim ili nekim drugim zakonom i roba koja bi trebala biti zaplenjena ili oduzeta, osim robe koja se ne nađe ili bi zaplenjivanje bilo nepraktično.

KONTEJNER

Odeljak za teret prevoznog sredstva (kombi sa liftom, pokretni rezervoar ili neka druga slična struktura):

- (i) u potpunosti ili delimično zatvoren da obrazuje odeljak predviđen za spremanje robe,
- (ii) u stalnom stanju i sledstveno dovoljno čvrstom za ponovno korišćenje ,
- (iii) posebno dizajniran za olakšanje transporta robe, jednim ili više vidova prevoza, bez ponovnog istovara u međuvremenu,
- (iv) dizajniran za momentalno korišćenje, posebno prilikom prenosa sa jedne na drugi vid prevoza
- (v) dizajniran za lako punjenje i pražnjenje, i

(vi) koji ima unutrašnju zapreminu od jednog kubnog metra ili više. „Kontejner“ podrazumeva i pomoćne uređaje i opremu kontejnera, koji su odgovarajući za određenu vrstu, imajući u vidu da se ti uređaji i oprema uvek prevoze s kontejnerom. Izraz „kontejner“ ne podrazumeva vozilo, uređaje ili rezervne delove vozila, ili pakete ili palete.

„Demontirajuće telo“ se smatra kontejnerom.

KONTEJNERSKO SKLADIŠTE

Podrazumeva svako kontejnersko skladište za skladištenje robe uvezene u kontejnerima, do oslobođenja od strane carinske kontrole.

KONTRA-TRGOVINA

Kontra-trgovina je metoda finansijskih transakcija u slučajevima u kojima gotovina nije dostupna ili je dostupna u veoma ograničenim količinama. Četiri uobičajene vrste kontra-trgovine su: (1) trampa, (2) kontra-kupovina; (3) otkup i (4) kompenzacija.

KONTROLA IZVOZA

Obavljanje kontrole izvoza u statističke i strateške svrhe. Carina sprovodi zakone kontrole izvoza.

KONTROLA ZASNOVANA NA REVIZIJI

Mere kojima se carina zadovoljava u odnosu na preciznost i verodostojnost deklaracija putem provere odgovarajućih knjiga, zapisa, poslovnih sistema i trgovačkih podataka koje drže nadležne osobe.

KONVENCIJA IZ KJOTOA (PREPRAVLJENA)

Međunarodna Konvencija o uprošćavanju i harmonizaciji carinskih procedura koju je usvojio Savet za carinsku saradnju u Kjotou 1973, a koja je izmenjena u junu 2000, a stupila na snagu 6. Februara 2006.

KONVENCIJA IZ NAJROBIJA

Izraz koji se uopšteno koristi prilikom upućivanja na međunarodnu Konvenciju o obostranoj administrativnoj pomoći za prevenciju, istragu i sprečavanje carinskih prekršaja koju je usvojio Savet za carinsku saradnju u Najrobiju 1977.

KOPNENO PREVOZNO SREDSTVO

Prevozna linija koja organizuje izvozni ili uvozni saobraćaj između luka i tačaka na kopnenu.

KOSOVSKA ROBA

Roba koja se u potpunosti dobije na Kosovu shodno uslovima koji se propisuju u članu 27. Carinskog zakonika i ne uključuje robu uvezenu iz zemalja ili teritorija izvan Kosova. Roba koja se dobije iz robe koja je postavljena pod suspenzivni aranžman se neće smatrati da ima kosovski status.

KREDITNO PISMO (KP)

Pismo koje izdaje banka koja ovlašćuje nosioca da izvadi navedeni novčani iznos iz izdavajuće banke, njenih grana ili drugih udruženih banaka ili agencija, nakon što isti ispoštuje uslove kreditnog pisma.

KRIJUMČARENJE

Roba koja se ne može uvesti ili izvesti na zakonit način, švercovana roba, kontrolisane supstance ili roba čija je međunarodna trgovina zabranjena.

KRITERIJ SUŠTINSKE TRANSFORMACIJE

Kriterij prema kojem se poreklo određuje smatrajući zemljom porekla onu zemlju u kojoj je izvršena poslednja suštinska prerada ili procesiranje, za koje se smatra da su dovoljne da artiklu daju posebnu karakteristiku.

KRIVOTVORENJE

Se obično odnosi na robu koja je markirana falsifikovanim, krivotvorenim ili ne-originalnim zaštitnim znakom koji se ne razlikuje od originalnog zaštitnog znaka.

KUĆNI ARTIKLI

Nameštaj, tepisi, knjige, slike, biblioteke, posuđe i drugi kućni alati ili predmeti koji doprinose komforu, udobnosti i izgledu mesta stanovanja.

KURSNA LISTA DEVIZA

Kurs ili cena određene valute jedne zemlje u odnosu na valutu druge zemlje.

LEŽARINA

Taksa koja se plaća za prekoračenje vremena potrebnog utovar ili istovar plovila do kojeg nije došlo krivicom upravljača plovila nego delima zakupca ili otpremnika.

LICE

Fizičko i pravno lice osim ukoliko se zahteva drugačije u kontekstu i podrazumeva korporaciju, javno akcionarsko društvo, ortakluk ili udruženje; takođe osim ukoliko kontekst ne navodi suprotne namere, reči koje navode ili predstavljaju jedan pol podrazumevaju i drugi i jednina podrazumeva množinu i obrnuto.

LICE KOJE JE ZAINTERESOVANO ZA TRANSPORT ROBE, LJUDI ILI PREVOZNA SREDSTVA

Svaki od sledećih:

(a) vlasnik ili upravljač prevoznog sredstva koji prevozi robu ili ljude, ili oba, iz carinske teritorije do tačke izvan carinske teritorije ili iz tačke izvan carinske teritorije do carinske teritorije u komercijalne svrhe ili dispečer vlasnika ili upravljača navedenog.

(b) operater transporta (lice koje organizuje transport, rukovanje ili prevoz robe ili ljudi, ili oboje iz carinske teritorije do tačke izvan carinske teritorije ili iz tačke izvan carinske teritorije do carinske teritorije u komercijalne svrhe) ili špediter operatera transporta.

e) upravnik preduzeća koje radi, pakuje, skladišti ili transportuje robu koja će biti transportovana sa carinske teritorije do tačke izvan carinske teritorije.

(d) svako lice ili grupa lica koja na jedan ili drugi način učestvuju u prenosu, rukovanju ili transportu robe ili lica, ili oboje iz carinske teritorije do tačke izvan carinske teritorije ili iz tačke izvan carinske teritorije do carinske teritorije u komercijalne svrhe, bez obzira da li su u pitanju lica ili grupe lica predviđena u svrhe carinskog koda.

LIČNE STVARI

Predmeti (novi ili korišćeni) koji će putniku verovatno biti potrebno tokom svog putovanja, uzimajući u obzir sve okolnosti putovanja i moguća privremena zadržavanja, ali isključujući robu koja je uvezena ili izvezena u komercijalne svrhe.

LISTA PAKOVANJA

Detaljan opis koji se artikli nalaze u kojim kutijama.

LUČKA OBLAST

Geografska oblast ulazne luke; lučka oblast je obično ista kao i privredna oblast, osim ukoliko nije posebno proširena.

LUČKE OZNAKE

Identifikujuća grupa slova, brojeva i/ili geometrijskih simbola uz ime odredišne luke koja se postavlja na izvozne pošiljke. Propisi Vlada mogu manje ili više striktni u vezi lučkih oznaka.

LUKA

Mesto koje je određeno za utovar i istovar robe ili putnika plovila (ovo može biti prirodno pristanište na obali ili reci ili u okviru veštački nasipima odvojenom vodom); mesto gde se nalazi carinska ispostava za sakupljanje carina i kontrolu uvoza i izvoza.

MANIFEST TERETA

Lista tereta koji se transportuje ili je uskladišten; lista robe od koje se sastoji teret (prevoz) koji se transportuje prevoznim sredstvom ili transportnom jedinicom. Manifest tereta koji iznosi privredne podatke robe, kao što su brojevi dokumenta prevoza, pošiljaoce, primaocce, oznake i brojeve, broj i vrstu paketa, opis i količinu robe . Može se koristiti kao teretna deklaracija.

MANJAK

Zakon može propisati da ukoliko se ustanovi da postoji manjak u količini, težini ili meri prilikom provere bilo kojeg paketa nužno je sastaviti izveštaj i može se pružiti nadoknada.

MARŠRUTA ODOBRENA OD STRANE CARINA

Svaki drum, železnička pruga, vodeni put i druge vrste maršruta (naftovodi itd), koje se prema carinskim odredbama države moraju koristiti za uvoz, carinski tranzit ili izvoz robe.

MERILO

Merenje u svrhu određivanja količine, dokazivanja sadržine, debljine, itd za određene artikle.

METROLOGIJA

Metrologija je nauka merenja. Nijedno testiranje ne bi bilo moguće ukoliko karakteristike odgovarajućeg proizvoda ili usluge ne bi mogle biti izmerene upoređujući ih sa fizičkom ili hemijskom referencijom poznate vrednosti. Stoga adekvatne metode merenja karakteristika proizvoda i usluga su od suštinske važnosti za proces ocene kvaliteta.

MEĐUNARODNA CARINSKA DEKLARACIJA TIF OBRAZAC

Dokument koji se koristi za robu i prtljag u carinskom tranzitu železnicom, koji je propisan sa dve međunarodne Konvencije u Ženevi 10. Januara 1952 kako bi se olakšalo prelaženje granica:

- (1) za robu koja se prevozi železnicom, i
- (2) za putnike i prtljag koji se prevoze železnicom.

Ovo podrazumeva kratak opis robe ili prtljaga od strane železnice i pokazivanje istog na mestu odredišta uz neoštećen carinski pečat.

MEĐUNARODNI AERODROM

Aerodrom koji je određen kao ulazna ili izlazna vazдушna luka za civilne vazduhoplove i robu koju isti transportuju. Uključenje izraza „međunarodni“ u ime aerodroma ne mora da znači da je u pitanju međunarodno određeni aerodrom za carinske poslove.

MULTI-MODALNI TRANSPORT

Transport koji podrazumeva najmanje dve vrste transporta kao što je železnicom i morem; pretovar tereta sa jedne vrste transporta na drugo.

NACIONALNI TRETMAN

Omogućavanje stranim licima, preduzećima i robi iste konkurentne mogućnosti, uključujući i pristup tržištu, koje su dostupne za domaća lica i robu (STO standard)

NALOG ZA KUPOVINU

Pismena ponuda kupca prodavcu u kojem se formalno iznose svi uslovi predložene transakcije.

NAPUŠTENA ROBA

Uvezena roba koju uvoznik dobrovoljno ustupi i koja je pod staranjem carina za odgovarajuće odlaganje u skladu sa zakonom.

NE-PRIVILEGOVAN STATUS

Preostala kategorija robe koja nema privilegovan status ili status ograničene zone. Artikli koji su u potpunosti sastavljeni ili su u potpunosti prerađeni od ne-privilegovane robe se klasifikuju i procenjuju prema stanju u vreme legalo transfera na carinsku teritoriju za potrošnju.

NEPOTRAŽIVANA ROBA

Roba, zavedena ili nezavedena, koja je pod starateljstvom carina na vremenski period koji prevazilazi zakonske propise.

NEPOVRATNO KREDITNO PISMO

Kreditno pismo koje se ne može promeniti ili poništiti bez prethodne obostrane saglasnosti svih strana u kreditu. (Ova definicija je važna za određivanje carinske vrednosti.

NEREZIDENT

Svako lice koje dolazi u zemlju koje nije stanovnik ili lice koje iako jeste zakonit građanin te zemlje se ne vraća da boravi ili nastavi da boravi (tj. nastavlja putovanje izvan zemlje).

NETO CENA

Cena nakon oduzimanja svih olakšica, popusta, rabata itd.

NETO TEŽINA

Težina robe bez ikakvog direktnog omotača, npr. težina sadržaja limene posude bez težine posude.

NOSILAC PRAVA

Podrazumeva lice koje ima pravo korišćenja predmeta ili intelektualne svojine u saglasnosti sa zakonodavstvom Republike Kosova.

NOVČANI INSTRUMENTI

Valuta, putnički čekovi ili određena novčana sredstva kao što su čekovi na donosioca, tj. nosilac ih može pregovarati.

OBAVEZNO LICENCIRANJE

Za patente: kada organi licenciraju preduzeća ili pojedince druge osim vlasnika patenta da koriste prava patenta – da naprave, koriste, prodaju ili uvezu patentiran proizvod (tj. patentiran proizvod ili proizvod napravljen u patentiranom postupku) – bez dozvole vlasnika patenta. Dozvoljeno prema STO TRIPS (intelektualna svojina)

Sporazumom su propisuju ispunjenje određenih procedura i uslova.

OBELEŽAVANJE

Jasno navođenje zemlje porekla ili drugih neophodnih podataka o uvezenom teretu.

OBEŠTEĆUJUĆI PROIZVODI

Proizvodi dobijeni u zemlji, odnosno u inostranstvu, tokom ili kao rezultat proizvodnje, prerade ili popravke robe kojoj je dozvoljen privremen ulaz za domaću preradu ili robe koja je privremeno izvezena za preradu u inostranstvu.

OBOSTRANA UPRAVNA POMOĆ

Mere koje preduzima carinska uprava u ime ili u saradnji sa drugom carinskom upravom u cilju pravilne primene carinskog zakona i u cilju prevencije, istrage ili sprečavanja carinskih prekršaja.

OBRAČUNATA VREDNOST

Osnova za procenjivanje koja se koristi kada se ne može odrediti vrednost transakcije, vrednost transakcija identične ili slične robe ili deduktivna vrednost. Obračunata vrednost uvezene robe je zbir: 1. cene materijala, fabrikovanje, prerada i drugi procesi koji se preduzimaju u proizvodnji određene robe; 2. iznos za profit i opšte troškove u iznosu sličnom u odnosu na prodaju robe slične vrste ili klase kao i roba koja se ocenjuje a koja se proizvodi u zemlji izvoznika za izvoz u zemlju uvoznika; 3. troškove prevoza do luke ili mesta izvoza, troškove utovara i rada na njima kao i osiguranje ukoliko je propisano nacionalnim zakonodavstvom.

OBRAĐA ROBE ZA DOMAĆU UPOTREBU

Carinske procedure prema kojima se uvezena roba može preraditi, obraditi ili razraditi pre odobrenja za domaću upotrebu i po carinskoj kontroli do tog opsega da je iznos uvoznih dažbina i poreza primenljivih na proizvode koji se prikupe na ovaj način je niži od onog koji bi bio prikupljen u odnosu na uvezenu robu.

OCENA SAGLASNOSTI

Procedure ocene saglasnosti su tehničke aktivnosti kao što su testiranje, provera, inspekcija, sertifikovanje i akreditacija kojima se potvrđuje da proizvod ili proces ispunjava uslove propisane u uredbama i standardima.

ODLUKA

Pojedinačni akt kojim carine donesu odluku o određenom pitanju u odnosu na carinske zakon.

ODOBRENJE ZA DOMAĆU UPOTREBU

Carinska procedura koja propisuje da uvezena roba može za stalno ostati u carinskoj teritoriji. Ova procedura podrazumeva isplatu svih naplativih uvoznih dažbina i poreza i ispunjenje svih potrebnih carinskih formalnosti.

ODUZIMANJE

Čin prenosa kontrole i vlasništva nad robom sa uvoznika na carinu usled određenih prekršaja za koje je to propisano ili za predmete za koje je zabranjen uvoz u zemlju.

OGRANIČENA ROBA

Roba koja je uvezena u zemlju a za koju su potrebne posebne licence, dozvole itd. pre nego što se dozvoli izlazak na tržište.

OGRANIČENJE ROBE

Zakonski pravni uslov za podnošenje i odobrenje zahteva ili drugog dokumenta (koji nije u carinske svrhe) kao preduslov za uvoz ili izvoz.

OLAKŠAVANJE (trgovine)

Programi ili procedure dizajnirane kako bi se ubrzao tok međunarodnog trgovanja.

OPŠTA IZJAVA LETELICE

Deklaracija shodno odredbama Aneksa 9 Konvencije o međunarodnoj civilnoj avijaciji, Čikago 1944. Generalna deklaracija je osnovni dokument o dolasku ili odlasku koji daje informacije o samoj letelici i kratke informacije u vezi maršrute, posade, putnika i zdravstvenog stanja.

OPŠTEPRIHVACENA NAČELA RAČUNOVODSTVA

Se odnosi na opšte priznati konsenzus ili suštinsku podršku organa u odnosu na:

1. koji se privredni resursi i obaveze trebaju zavoditi kao aktiva i pasiva,
2. koje promene u aktivi i pasivi se trebaju registrovati,
3. kako se trebaju meriti aktiva i pasiva, kao i njihova promena
4. koji se podaci trebaju izneti i na koji način, i
5. koje se finansijski izveštaji trebaju pripremiti.

OSIGURANJE RIZIKA KREDITA

Vrsta osiguranja koja štiti prodavca u odnosu na gubitak usled neizvršenja finansijskih obaveza od starne kupca.

OSIGURAVAJUĆA GARANCIJA

Odštetno pismo kojim se osiguravajuće preduzeće obaveže da plati određeni iznos ukoliko treća strana ne ispuni obavezu ili dođe do nekog drugog razloga neizvršenja novčane obaveze.

OSLOBAĐANJE OD UVOZNIH DAŽBINA I POREZA

Oslobađanje robe za domaću upotrebu oslobađanjem od uvoznih dažbina i poreza bez obzira na njihovu uobičajenu tarifnu klasifikaciju ili uobičajenu obavezu naplaćivanja pod uslovom da se uvoze po posebnim okolnostima i u posebne svrhe.

OSNOVANOST OPTUŽBE

Činjenice i okolnosti koje su same po sebi dovoljno čvrste kako bi se razumno i smotreno lice dovelo do zaključka da je došlo do prekršaja zakona.

OTPUŠTANJE

Čin carina kojim se dozvoljava da roba koja je u postupku odobrenja bude stavljena na raspolaganje odgovarajućim osobama.

OVLAŠĆENJE

Koje se izdaje zaposlenom, carinske agencije, zastupniku, partneru ili službeniku korporacije kako bi obavio carinske poslove u ime uvoznika ili izvoznika.

OZNAKE PRIMAOCA

Simbol koji se postavlja na pakete za izvoz u identifikacione svrhe; uopšteno se sastoji od trougla, kvadrata, kruga, dijamanta, krsta sa slovima i/ili brojevima kao i lukom istovara.

PAKET

Svaki kontejner, ambalaža ili unutrašnji ili spoljni omotač i sadržaj istog ili svaki povezan ili jedan komad u slučaju nepakovane robe.

PAKOVANJA

Svi artikli i materijali koji se koriste ili će se koristiti, u stanju u kojem su uvezeni, za pakovanje, zaštitu, slaganje ili odvajanje robe, izuzev materijala za pakovanje kao što su slama, papir, staklena vuna, strugotina, itd kada se uvozi u velikim količinama. Kontejneri i palete su takođe izuzete.

PALETA

Sprava na vrhu koje se može postaviti određena količina robe koja predstavlja jedinicu tereta u cilju transportovanja ili rada ili slaganja uz pomoć mehaničkih alata. Ova sprava je napravljena od dve ploče koje su odvojene nosačima ili jedne ploče koju drže noge; opšta visina palete je maksimalno umanjena kako bi se olakšao rad sa viljuškama ili viličarima; može biti sa i bez gornjeg dela.

PATENT

Zakonit monopol koji se obezbeđuje pronalazaču za određeni broj godina ekskluzivno pravo proizvodnje, korišćenja ili prodaje svog izuma.

PATENTNA TAKSA

Uplata koja se vrši za pravo korišćenja, proizvodnje ili prodaje određenog proizvoda. Patentna taksa se obično računa kao postotak proizvedenih, distribuiranih ili proizvedenih jedinica.

PDV

Znači porez na dodatnu vrednost koji je propisan u Zakonu o PDV-u.

PEČAT

Parče metala ili nekog drugog materijala koje se koristi kako bi se spojila dva dela uređaja za povezivanje na siguran način.

PILOT

U odnosu na letelice, lice koje upravlja letelicom.

PIRATERIJA

Obično se odnosi na robu koja je proizvedeno bez autorskog prava.

PISMONOSNE POŠILJKE

Pisma, razglednice, dopisnice, literatura za slepe i mali paketi koji su opisani kao pismonosne pošiljke u pravosnažnim aktima Univerzalne poštanske unije.

POD OBAVEZOM

Izraz koji se koristi kako bi se opisala roba za koju nisu plaćene dažbine i porezi i koja je pod nekom vrstom obaveze za izmirenje odštete ukoliko se ne ispune uslovi obaveze. Može se odnositi na robu koja

se transportuje pod carinskom garancijom od strane opšteg prevoznika, robu u skladištu carinskih obaveza ili zalihe i oprema na plovilu ili letelici.

POKLON

Svaki predmet koji je slobodnom voljom jedna osoba dala drugoj bez nadoknade ili obećanja nadoknade.

POLAZNA CARINSKA ISPOSTAVA

Svaka carinska ispostava iz koje počinje operacija carinskog tranzita.

POMORSKE ZALIHE

Predmeti koji se nalaze na brodu ili avionu kao što su zatvoreni suveniri, lekovi, higijenski preparati, duvan, alkoholna pića, itd.

POMORSKO OSIGURANJE

Osiguranje koje će obeštetiti vlasnika robe koja je u pomorskom transportu u slučaju gubitka koji se na zakonit način ne može nadoknaditi od prevoznika.

PONOVNA ISPLATA

Refundiranje, delimično ili potpuno, dažbina i poraza plaćenih na robu i delimično ili potpuno oslobađanje od dažbina i poreza u slučajevima kada nije izvršena isplata.

PONOVNI IZVOZ

Izvoz robe iz carinske teritorije koja je ranije uvezena u tu teritoriju.

PONOVNI UVOZ

Uvoz robe u carinsku teritoriju koja je ranije izvezena sa te teritorije.

PONOVNI UVOZ U ISTOM STANJU

Carinska procedura prema kojoj se roba koja je izvezena i koja je bila u slobodnom prometu ili je bila obeštećujući proizvod se može vratiti u slobodan promet oslobođena od uvoznih dažbina i poreza, uz uslov da u inostranstvu nije prošla kroz postupak prerađivanja, obrade ili popravke. Bilo koji iznos koji je potraživan usled ponovne naplate ili oproštaja poreza ili delimičnog oslobađanja od dažbina i poreza ili subvencija ili drugih sredstava izdatih tokom izvoza se mora platiti.

PONUĐENA CENA

Ponuda za prodaju robe po navedenoj ceni i prema navedenim uslovima.

POSADA

Podrazumeva svako lice osim pilota ili kapetana, koje je zaposleno u bilo kojem svojstvu na bilo kojem brodu ili avionu.

POSEBNE DAŽBINE I POREZI

Dažbine i porezi koji se računaju na osnovu količine jedinica mere.

POŠILJKA

Roba koja se šalje trgovcu koji se očekuje da je plati nakon prodaje.

POŠTA

Javni ili privatni organ koji je ovlašćen od strane Vlade da pruža međunarodne usluge shodno pravosnažnim aktima Univerzalne poštanske unije.

POŠTANSKI PAKETI

Artikli se nazivaju poštanskim paketima u okviru značenja akata univerzalne poštanske unije koji su na snazi.

POTPUN IZVOZ

Carinska procedura koja je primenljiva na robu koja iako u slobodnom prometu napusti carinsku teritoriju i za koju se namerava da zauvek ostane izvan iste, izuzimajući robu koja se izveze prema proceduri povraćaja carina ili prema proceduri prerade ili vraćanjem uvoznih dažbina i poreza.

POTVRDA O POŠTANSKOM PAKETU

Priznanica potpisana od strane poštanskih organa u vezi isporuke pošiljke njima.

POVEZANO LICE

U svrhe odredbi određivanja carina znači da su lica povezana jedno sa drugim ukoliko:

- (a) su fizička lica vezana rodbinskim, bračnim ili vezama nakon usvajanja shodno odredbama pripisanim drugim domaćim zakonodavstvom;
- (b) su fizička lica i jedan od njih je službenik ili direktor pravnog lica koje je pod direktnom ili indirektnom kontrolom drugog;
- (c) svako od tih lica je službenik ili direktor dva ista preduzeća, udruženja, ortakluka ili druge vrste organizacije;
- (d) su oni partneri;
- (e) je jedan zaposlen kod drugog;
- (f) oni direktno ili indirektno kontrolišu ili su pod kontrolom iste osobe;
- (g) jedan direktno ili indirektno kontroliše ili je pod kontrolom drugog;
- (h) oboje zajedno direktno ili indirektno kontrolišu treće, pravno lice;
- (i) svako drugo lice koje direktno ili indirektno poseduje, drži ili kontroliše pet ili više posto posebnih akcija s pravom glasa ili deonica takvog lica; ili
- (j) jedno lice direktno ili indirektno poseduje, drži ili kontroliše pet ili više posto posebnih akcija s pravom glasa ili deonica drugog lica.

Smatra se da jedno lice kontroliše drugo, bez obzira da li je fizičko ili pravno [gorenavedene definicije] ukoliko to lice ima moć da izrekne bilo kakvo ograničenje ili prepreku na, ili uvede bilo kakva uputstva na drugo pravno lice.

POVRAĆAJ

Iznos uvoznih dažbina koji se obeštećuje prema procedurama za povraćaj.

POVRAĆAJ U ISTIM USLOVIMA

Povraćaj koji se dozvoljava za uvezenu robu koja se izveze u istom stanju kao kada je uvezena ili se uništi pod nadzorom carina i ne koristi u zemlji pre izvoza ili odredišta.

POVRAĆAJ UVOZNIH DAŽBINA I POREZA

Delimično ili potpuno oslobađanje od isplate uvoznih dažbina i carina kada isplata nije izvršena.

PRANJE NOVCA

Pranje novca je proces kojim se nezakoniti izvori prihoda prikrivaju raznim vrstama finansijskih transakcija ili na neki drugi način kako bi izgledali kao zakoniti.

PRAVA INTELEKTUALNE SVOJINE

Prava se odnose na:

- književni, umetnički ili naučni rad;
- predstavu umetnika, fonograma i emitovanja;
- izumi u svim oblastima ljudskog rada;
- naučni izumi;
- industrijski dizajn;
- zaštitni znaci, oznake usluge i komercijalna imena i dizajne;
- zaštitu od nepravilne konkurencije i sva druga prava koja rezultuju iz intelektualnih aktivnosti u industrijskoj, naučnoj, književnoj i umetničkoj oblasti.

PRAVILA POREKLA

Posebne odredbe određene prema načelima uspostavljenim u nacionalnom zakonodavstvu ili međunarodnim sporazumima („kriteriji porekla“) koje se primenjuju na robu kako bi se utvrdilo poreklo robe.

PREDSTAVLJANJE ROBE CARINI

Čin predavljanja robe nadležnim carinskim organima na mestu koji oni propišu ili prihvate, u cilju obavljanja carinskih formalnosti.

PREFERENCIJALNA TARIFA

Tarifa ili tarifna stopa kojom se izriču niže stope dažbina za robu uvezenu iz određene zemlje.
(Preferencijalna tarifa se može obuhvatiti regionalnim sporazumom o trgovini kao što je CEFTA)

PREGLED ROBE

Fizička provera robe od strane carine kako bi se carina zadovoljila da je priroda, poreklo, stanje, količina i vrednost robe u saglasnosti sa podacima navedenim u deklaraciji robe.

PREKORAČENJE

Nakon provere carinski službenik može ustanoviti da postoji veća količina nego što je fakturisano ili da se artikli koji nisu fakturisani nalaze u pakovanju pod kontrolom.

PRETOVAR

Carinska procedura prema kojoj se roba pod carinskom kontrolom pretovaruje sa izvoznog prevoznog sredstva na uvozno prevozno sredstvo u oblasti iste carinske ispostave koja je i izvozna i uvozna ispostava.

PRETRES LICA ILI PRETRES POJEDINCA

Obavljanje pretresa na osnovu informacija ili drugih faktora koji dovode do sumnje da je švercovana ili krijumčarena roba koja je predmet carinskih zakona nalazi sakrivena u posedu lica.

PRETRES VOZILA

Površan pretres se može obaviti na primarnoj liniji dok se detaljniji pretres može obaviti ukoliko se vozilo preusmeri na sekundarnu liniju.

PREVARA

Promišljena obmana. Svaki nameran pokušaj obmane zataškavanjem ili izvrtanja činjenica na bilo koji način tokom poslovanja sa carinom (npr. vrednost, zemlja porekla, količina, itd).

PREVARA U TRANSPORTU POŠILJKE

Transport robe kroz određenu zemlju tokom transporta za zemlju uvoza iz zemlje izvoza. Koristi se kako bi se sakrila stvarna zemlja porekla. Prevara u transportu pošiljke se obično čini kako bi se izbegle restrikcije stopa, dobile pogodnije carinske stope ili sakrilo poreklo zabranjene robe.

PREVOZNA SREDSTVA ZA KOMERCIJALNU UPOTREBU

Svako plovilo (uključujući barže i dereglije, bez obzira da li su brodovi nosioci i hidrokrilci), hoverkraft, letelica, drumsko vozilo (uključujući prikolice, polu-prikolice i kombinovana vozila) ili pruga koja se koristi za prevoz ljudi uz nadoknadu ili za industrijski ili komercijalni transport robe, sa ili bez nadoknade.

PREVOZNIK

Lice koje upravlja ili je nadležno ili odgovorno za upravljanje prevoznim sredstvom.

PREVOZNO SREDSTVO

Svako vozilo, letelica ili plovilo ili bilo kakvo drugo sredstvo koje se koristi za transport ljudi ili robe.

PREVOZNO SREDSTVO

Svako vozilo, letelica ili plovilo ili bilo kakvo drugo sredstvo koje se koristi za transport ljudi ili robe.

PRIHODI

Dobit iz sledstvene preprodaje, odlaganja ili korišćenja uvezene robe koju prдавac stekne direktno ili indirektno.

PRIMALAC

Lice ili preduzeće kojem je roba upućena.

PRIMALAC

Lice ili preduzeće kojem je roba upućena.

PRIMENJENA TARIFA/PRIMENJENA STOPA

Dažbine koje su u stvari naplaćene za uvoz. Mogu biti i niže od obaveznih stopa.

PRIOBALSKA TRGOVINA

Trgovina između dve luke u istoj zemlji; za plovilo se kaže da putuje pri obali kada se kreće iz jedne luke za drugu u sitoj zemlji.

PRISTANIŠNA PRIZNANICA

Priznanica koja e izdaje za isporuku primljenu ili dostavljenu pristaništu broda. Kada se okonča isporuka strane pošiljke pristanišna priznanica se predaje upravniku broda ili njegovom špediteru i služi kao priprema za okeanski tovarni list.

PRIVREMENI IZVOZ UZ OBAVEŠTENJE O NAMERI POVRAĆAJA

Izvoz robe za koju deklarant navede da se namerava ponovni uvoz, u odnosu na koju se carina može preduzeti kontrolne mere kako bi se olakšao ponovni uvoz u istom stanju.

PRIVREMENI IZVOZ ZA DODATNU PRERADU

Carinska procedura prema kojoj roba koja je u slobodnom prometu u carinskoj teritoriji može biti privremeno izvezena za preradu, procesiranje ili popravku u inostranstvo i onda ponovo uvezena uz potpuno ili delimično izuzeće od carinskih dažbina ili poreza.

PRIVREMENI ULAZ

Carinska procedura prema kojoj se određena roba može uneti na carinsku teritoriju, uslovno oslobođena od naplate uvoznih dažbina i poreza; takva roba mora biti uvezena u posebne svrhe i planiran ponovni izvoz u predviđenom roku i da ne bude izložena nikakvim promenama osim normalne amortizacije usled korišćenja robe.

PRIVREMENI ULAZ ZA DOMAĆU PRERADU

Carinska procedura prema kojoj se određena roba može uneti na carinsku teritoriju, uslovno oslobođena od naplate uvoznih dažbina i poreza; takva roba mora biti uvezena u posebne svrhe i planiran ponovni izvoz u predviđenom roku nakon prerađivanja, obrade ili prepravke.

PRIVREMENO SKLADIŠTENJE ROBE

Skladištenje robe pod carinskom kontrolom u objekte i zatvorene ili otvorene ambijente, koje carina odredi (privremena skladišta) do podnošenja deklaracije robe.

PRO-FAKTURA

U slučajevima u kojima komercijalna faktura nije potrebna ili se odbaci, uvoznik može da iznese pro-fakturu. Ne postoji carinski obrazac za pro-fakturu. Može biti i napisan rukopisom na običnom papiru.

Pro-faktura je trgovački dokument koji izdaje prodavac na zahtev kupca pre trgovačkog računa, koji pokazuje cene i koji je obično praćen nalogom za kupovinu od strane kupca. Takođe može biti zahtevan od banaka u slučaju kreditnih pisama.

PROCEDURA POVRAĆAJA

Carinska procedura kojom se predviđa refundiranje (delimično ili potpuno) nakon izvoza robe, u odnosu na uvozne dažbine koje se naplaćuju za robu ili materijale koji se u njima nalaze ili se koriste tokom proizvodnje istih.

PROCEDURA ZA PRIOBALSKI TRANSPORT ROBE

Carinska procedura prema kojoj:

(a) roba u slobodnom prometu, i

(b) uvezena roba koja nije

deklarisana usled uslova da treba biti transportovana na drugom plovilu u odnosu na uvozno plovilo kojim je transportovana u carinsku teritoriju, utovarena na drugo plovilo unutar carinske teritorije i transportovana na drugo mesto u istoj carinskoj teritoriji, gde se i nalazi.

PROCENJIVANJE

Čin utvrđivanja vrednosti predmeta, procenjena vrednost predmeta.

PRODAJA U TRANZITU

Roba koja se transportuje u zemlji određenog kupca ili primaoca, ali je navedeni kupac ili primalac preprodao dok je roba bila u putu.

PROFESIONALNA OPREMA

Oprema koja je potrebna za obavljanje zanata, trgovine ili profesije lica koje dođe u određenu zemlju u cilju obavljanja svoje profesije u toj zemlji,

PROPISNI AMANDMANI

Oni prilozi koji se mogu dodati GATT proceni plaćene ili naplative cene, troškovima pakovanja, prodajnoj proviziji, asistencijama, licencama, itd.

PROTOKOL

Koristi se za identifikovanje dokumenata kojima se određuju sporazumi u okviru transakcije kontra-kupovine. Posebno se koristi za aranžmane protiv-kupovine.

PROVIZIJA ZA KUPOVINU

Honorar koji uvoznik plaća posredniku za zastupanje uvoznika prilikom kupovine uvezene robe. Usluge posrednika mogu obuhvatiti kupovanje, prosleđivanje, kontrolu kvaliteta i slične usluge. Provizije za kupovinu se ne dodaju plaćenju ili naplativoj ceni.

PROVIZIJA ZA PRODAJU

Svaki honorar koji se plati posredniku prodavca koji je vezan sa ili kontrolisan, ili radi za ili u ime proizvođača ili prodavca.

PUTEM TERETNICE

Ugovor, teretni list ili faktura koju izda prevoznik ili otpremnik koji kontroliše način isporuke sa jedne tačke ili mesta proizvodnje ili porekla do uvozne luke ili dalje (iako se isporuka može produžiti na dve ili više linija povezujućih prevoznika) i pokazuje poreklo i određuje pošiljke, primaoca, pošiljaoca, maršrutu i primenljivu stopu ili stope.

PUTNIK

(1) Svako lice koje privremeno uđe u teritoriju zemlje u kojoj obično ne prebiva (ne-rezident), i

(2) Svako lice koje se vrati u teritoriju zemlje u kojoj normalno prebiva nakon privremenog boravka u inostranstvu („građanin povratnik“).

RASUT TERET

Artikli kao što su ruda, uglj, žitarice, nafta, itd koji se obično transportuju nesprenjeni i neupakovani . U ovakvoj vrsti transporta sam brod je kontejner.

ROBA

Uključuje zalihe, prtljag, životinje, doznake, artikle, materijale i valutu.

ROBA IZVEZENA UZ NAPOMENU NAMERAVANOG POVRATKA

Roba izvezena uz napomenu nameravanog povratka podrazumeva robu koju specifikuje deklarant za koju se predviđa ponovni uvoz u vezi čega carina može preduzeti identifikujuće mere kako se olakšao ponovni uvoz u istu zemlju.

ROBE U SLOBODNOM PROMETU

Roba koja se može uneti bez carinskih ograničenja.

ROLL ON, ROLL OFF (Ro-Ro) – KOTRLJAJUĆI

Vrsta brodova koji su dizajnirani da se utovar i istovar tereta vrši kotrljajući se na točkovima i kao što i sam naziv kaže teret se dovozi i odvozi kotrljanjem.

SEKUNDARNA OBLAST

Oblast u koju se upućuju vozila/putnici za detaljniju proveru.

SKLADIŠTE

Svi objekti u vlasništvu Vlade [naziv zemlje] ili privatnog tela uspostavljenog ili ovlašćenog za skladištenje uvezene ili izvezene robe u cilju sigurnosti robe, očekujući isplatu propisanih dažbina i poreza, ukoliko postoje, ili u cilju obezbeđivanja poštovanja odredbi bilo kojeg zakona u odnosu na tu robu, očekujući oslobađanje robe od strane carinske kontrole iz tih objekata u carinskoj proceduri.

SLOBODNA TRGOVAČKA ZONA

Entitet koji osnuju carinske teritorije udruženja država i koje u svom konačnom stanju imaju sledeće karakteristike:

- otklanjanje carinskih dažbina u odnosu na proizvode koji su poreklom iz bilo koje zemlje te oblasti,
- svaka država zadržava svoje carinske tarife i carinske zakone,
- svaka država u zoni zadržava autonomiju u carinskim i privrednim pitanjima,
- trgovina je zasnovana na primeni pravila porekla, kako bi se uzele u obzir razne carinske tarife i sprečilo skretanje trgovine,
- eliminisanje restriktivnih regulacija trgovine u slobodnoj trgovačkoj zoni.

SLOBODNA ZONA

Deo teritorije države gde se unos bilo kakve robe uopšteno smatra, što se tiče uvoznih dažbina i poreza, smatra kao da je izvan carinske teritorije i nije predmet uobičajene carinske kontrole.

ŠPEDITER

Deluje kao špediter za uvoznika/izvoznika u prevozu tereta. Osim aranžiranja transporta špediter može procesirati potrebne dokumente, aranžirati skladištenje tovara, pakovanje, vozarinu, skupljanje i osiguranje i savetuje u vezi odgovarajućih kreditnih pisama, dozvola, inspekcija i drugih pitanja koji su tesno vezani sa otpremom tereta.

SPORAZUM O OBOSTRANOM PRIZNANJU

Sporazum o obostranom priznanju (MOP) su formalni sporazumi između strana kojim se one obavezuju da priznaju rezultate uzajamnih testiranja, inspekcija, sertifikovanja ili akreditovanja. MOP su važan korak ka smanjenju višestrukih ocena saglasnosti kroz koje je potrebno da proizvodi, usluge, sistemi, procesi i materijali prođu, posebno kada se prodaju preko granica.

SPORAZUM O SLOBODNOJ TRGOVINI

Program kojim se propisuje ukidanje ili smanjenje stopa dažbina za robu iz određenih zemalja kako bi se stimulisala trgovina.

SPORAZUMI O PRIVREDNOJ SARADNJI

Planovi za stvaranje oblasti slobodne trgovine (OST) između Evropske Komisije Evropske Unije i Grupe Afričkih, Karipskih i Pacifičkih država (AKP).

SPROVOĐENJE

Obezbeđivanje nevoljnog poštovanja i primećivanja nepoštovanja zakona kojim se reguliše uvoz ili izvoz robe, prokrijumčarenih ili zabranjenih artikala.

STANDARD (dokument)

Standard je dokument koji propisuje važne karakteristike proizvoda, usluge ili sistema i osnovne uslove koje mora ispuniti. Poštovanje je dobrovoljno.

STANDARD (mere)

Instrument, referentni materijal ili sistem merenja kojim se teži definisanje ili reprodukcija jedne ili više vrednosti količine koja će služiti kao referencija.

STANOVNICI POGRANIČNE ZONE

Lica koja su se doselila ili žive u pograničnoj zoni.

STO

Svetska trgovinska organizacija.

STOPA

- a) ocenjivanje ili određivanje vrednosti robe;
- b) čin izdvajanja iznosa koji se trebaju platiti, i
- c) iznos koji se oceni ili naplati, npr.: dažbine porezi i drugi nameti.

STOPA DAŽBINA I POREZA

Određivanje naplativih iznosa i poreza.

STRANA PRERADA

Carinska procedura prema kojoj se određena roba koja je u slobodnom prometu u carinskoj teritoriji može biti privremeno izvezena za prerađivanje, proizvodnju ili popravku i nakon toga ponovo uvezena uz potpuno ili delimično oslobađanje od uvoznih dažbina i poreza.

STVARNO PLAĆENA ILI NAPLATIVA CENA

Ukupna isplata, izvršena posredno ili neposredno, ili koja se treba izvršiti za uvezenu robu od strane kupca ili u korist prodavca.

ŠVERC

Carinski prekršaji koji podrazumevaju prenos robe preko carinske granice na bilo koji nedopušten način izbegavajući carinsku kontrolu.

TAKSA ZA LICENCU

Isplata koja se vrši za pravo korišćenja, proizvodnju ili prodaju određenog proizvoda.

TARIFA

Sveobuhvatna lista ili „raspored“ robe uz odgovarajuće carinske stope koje se trebaju platiti ili naplatiti za svaki listirani artikl; uz odgovarajuća pravila i regulative.

TARIFNA KLASIFIKACIJA ROBE

Određivanje tarifnog podnaslova u tarifnoj nomenklaturi prema kojoj se odgovarajuća roba treba klasifikovati.

TARIFNA NOMENKLATURA

Svaka klasifikacija i sistem kodovanja koji uspostavi državna uprava ili carina ili ekonomske unije kako bi se odredili artikli ili grupe odgovarajuće robeu svrhu carinskih tarifa.

TARIFNA STOPA

Svaka predodređena vrednost ili količina koja je odobrena za uvoz ili izvoz određene robe, tokom određenog vremena i uz smanjene carinske dažbine i nakon koje se dodatne količine navedene robe mogu uvesti ili izvesti plaćanjem punog iznosa carinskih dažbina.

TARIFNI NASLOV (ILI PODNASLOV)

Tekstualni opis u tarifnoj nomenklaturi pojedinačnog artikla ili pojedinačne grupe odnosne robe.

TARIFNI OPIS

Opis artikla ili proizvoda saglasno sa terminologijom koja se koristi u tarifnoj nomenklaturi.

TEHNIČKA UREDBA

Tehnička uredba je dokument koji donese ovlašćeni organ kojim se detaljno opisuju karakteristike proizvoda, proizvodne metode, uključujući i administrativne odredbe, poštovanje istih je obavezno.

TEHNIČKE PREPREKE ZA TRGOVINU

Tehničke prepreke za trgovinu su ne-tarifne prepreke koje uopšteno rezultuju iz pripreme, usvajanja i primene raznih tehničkih regulativa i procedura za utvrđivanje saglasnosti.

TERET

Svi komercijalno transportovani materijali kojoj se omogućiti ulaz u zemlju osim prtljaga u vlasništvu dolazećeg putnika. Teretna zona je obično odvojena od putnika i njihovog prtljaga.

TERETNICA

Dokument koji navodi uslove ugovora između dobavljača i prevoznog preduzeća kako bi se roba transportovala između navedenih tačaka po određenoj ceni.

TERITORIJA

Podrazumeva u odnosu na [naziv zemlje] teritoriju u kojoj se primenjuju njeni carinski zakoni uključujući i prekomorske teritorije [naziv zemlje] u okviru kojih, shodno međunarodnim i domaćim zakonima [naziv zemlje] može sprovoditi prava u odnosu na morsko dno i donji sloj tla i prirodnih resursi, koji obuhvata i izvozne zone za obradu koje se nalaze u [naziv zemlje]

TERMINALNA TAKSA

Taksa koja se naplaćuje za usluge obavljene na transportnom terminalu.

TESTIRANJE

Pre nego što se proizvod stavi na raspolaganje za potrošnju potrebno je testirati ga kako bi se osigurala saglasnost sa specifikacijama koje su navedene u dokumentovanom standardu u kojem se precizira kvalitet istog.

TOVAR

Sva roba, imovina, proizvodi ili artikli koja se transportuje železnicom, vazduhom, drumom ili vodom, a koja nije prtljag, ekspresna ili redovna pošta.

TOVARNI LIST

Štampani instrument koji sadrži istiniti i precizni broj uvezenog tereta. Mora sadržavati listu svih paketa ili odvojenih predmeta u prevozu uz jasno razlikujuće oznake i brojeve.

TOVARNI LIST

Dokument koji priprema prevozna linija na mestu otpremanja za korišćenje tokom rada sa isporukom i koji pokazuje mesto porekla, odredište, maršrutu, pošiljaoca, primaoca, opis pošiljke i iznos koji je naplaćen za usluge prevoza kao i drugih usluga u vezi prevoza. Što se tiče informacija je sličan teretnici.

TPT SPORAZUM

Sporazum Svetske trgovačke organizacije o tehničkim preprekama u trgovini (TPT), u određenim slučajevima sa koristi i kao kodeks standarda, čiji je cilj umanjenje prepreka u trgovini koje proizilaze iz razlika između nacionalnih zakonodavstava, standarda i procedura ocene saglasnosti.

TRANSAKCIJE IZMEĐU POVEZANIH STRANA

Komercijalne transakcije između povezanih strana.

TRANSPARENTNOST

Stepen do kojeg su zakoni, uredbe, sporazumi i prakse koje se tiču međunarodne trgovine otvorene, jasne, merljive i proverljive.

TRANSPORTNA JEDINICA

Svako prevozno sredstvo koje je pogodno za korišćenje u carinskim tranzitnim operacijama ili pod carinskim pečatom.

TRANZIT

Carinska procedura prema kojoj se uvezena sredstva pod nadzorom carina transportuju sa jedne carinske ispostave do druge.

TRANZITNA OBVEZNICA-BELEŠKA

Dokument nacionalnih carina kojim se daje ovlašćenje za robu koja će proći u carinskom tranzitu bez prethodnog plaćanja uvoznih dažbina i poreza, koji, u odgovarajućim slučajevima, uopšteno sadrži sve potrebne detalje za ocenu uvoznih dažbina i poreza, kao i preduzimanje, koje je pokriveno osiguranjem, kako bi se roba dostavila carini odredišta s netaknutim carinskim pečatima.

TREĆA STRANA

Svako lice koje direktno saraduje sa carinom za i u ime drugog lica u vezi uvoza, izvoza, transport ili skladištenje robe.

TRGOVAČKA PREVARA

Svaki prekršaj statutornih ili regulativnih odredbi za čije je sprovođenje nadležna carina, koji su počinjeni kako bi se:

- Izbeglo ili pokušalo izbegavanje plaćanja dažbina/nameta/poreza na kretanje komercijalne robe; i/ili
- izbeglo ili pokušalo izbegavanje zabrane ili ograničenja određenih za komercijalnu robu; i/ili
- primanje ili pokušaj primanja bilo kakve isplate, subvencije ili druge vrste nadoknade za koje ne postoji odgovarajuće pravo; i/ili
- sticanje ili pokušaj sticanje nezakonite trgovačke prednosti koja je štetna po načela i prakse legitimne privredne konkurencije.

TROŠKOVI PAKOVANJA

Troškovi svih ambalaža i omota (osim za instrumente međunarodnog saobraćaja) i pokrivače svih vrsta i pakovanja, bez obzira da li su za rad ili materijale, koji se koriste u pakovanju robe u stanje u kojem je roba spremna za transport u uvoznju zemlju.

UBLAŽAVANJE

Dogovoreno sniženje prvobitnog iznosa izrečene kazne ili ugovorne kazne.

UKRCAVANJE I PRETRES PREVOZNIH SREDSTAVA

Operacije tokom kojih carina proverava prevozna sredstva:

(a) prikupljanje informacija od osobe koja je nadležna za prevozno sredstvo i provera komercijalne, prevozne ili druge dokumentacije koja se odnosi na prevozno sredstvo, teret, zalihe i putnike; i

(b) proveru, kontrolu i pretres prevoznog sredstva.

ULAZ ZA DOMAĆU POTROŠNJU

Uključuje ulaz pod bilo kojim brojem podnaslova ili klasifikacije prema carinskim tarifama za bilo kakvo korišćenje ili svrhu.

ULAZ ZA POTROŠNU ROBU

Formalni ulaz kroz koji se omogućava momentalni ulaz robe na tržište zemlje.

ULAZNA LUKA

Određeno mesto na kojem je carinskom službeniku dodeljeno ovlašćenje da dozvoli ulaz robe, sakuplja carinu i sprovodi različite odredbe carinskih i pomorskih zakona.

UNIVERZALNA POŠTANSKA UNIJA

Organizacija koju je osnovalo više vlada u 1874. Traktatom u Bemu kao „Generalna poštanska unija“ koja je 1878. preimenovana u „Univerzalnu poštansku uniju (UPU)“ i koja je od 1948. specijalizovana agencija Ujedinjenih Nacija.

UNUTRAŠNJE SKLADIŠTE ZA CARINJENJE

Unutrašnja carinska ispostava. Objekat običnog korisnika koji nije luka, aerodrom ili železnička ili drumska stanica koje ima ili nema status javnog organa, opremljeno fiksnim uređajima i koje pruža usluge rukovanja i skladištenje svih vrsta robe (uključujući i kontejnere) koje se prevoze u carinskom tranzitu od strane bilo kojeg vida prevoza i koje su stavljene pod carinsku kontrolu u carini ili drugoj agenciji koja je nadležna da dozvoli robu za domaće korišćenje, skladištenje, privremeno prihvatanje, za ponovni izvoz, privremeno skladištenje za nastavak tranzita i potpun izvoz.

UNUTRAŠNJI SAOBRAĆAJ

Transport ukrcanih lica ili robe utovarene u carinskoj teritoriji koja će se iskrcati ili istovariti u istoj carinskoj teritoriji.

UPRAVNI SPORAZUM O CARINSKOM PREKRŠAJU

Domaćim zakonom propisana procedura prema kojoj su carinski organi ovlašćeni da vežu sporazume o carinskim prekršajima donoseći nezavisnu odluku ili kompromisnim sporazumom.

UPRAVNI SPORAZUM O CARINSKOM PREKRŠAJU

Domaćim zakonom propisana procedura prema kojoj su carinski organi ovlašćeni da vežu sporazume o carinskim prekršajima donoseći nezavisnu odluku ili kompromisnim sporazumom.

UPRAVNIK SKLADIŠTA

Lice koje je odgovorno za kontejnersko skladište.

UPRAVNIK TERMINALA

Lice koje je odgovorno za kontejnerski terminal.

UREDBA

Uputstvo ili direktiva koju donese viši službenik na osnovu zakonskih ovlašćenja.

USLOVI PRODAJE

Uslovi po kojima se prodavac i kupac dogovore da transportuju robu u zemlju kupca, npr. FOB, CIF.

USLOVLJENO OSLOBOĐENA OD CARINA

Roba koja je oslobođena dažbina prema određenim uslovima ili kada se ispune određeni uslovi.

UTOVAR

Utovar kao utovar tereta.

UVOZ

Čin dovođenja, uvođenja ili prouzrokovanja donošenja bilo kakve robe na teritoriju Kosova.

UVOZNA/IZVOZNA DOZVOLA (LICENCA ZA UVOZ/IZVOZ)

Ovlašćenje koje izdaje nadležni organ za uvoz ili izvoz robe koja je predmet određenih ograničenja.

UVOZNE DAŽBINE

Sve carinske dažbine, uključujući naplate koje imaju uticaj sličan carinskim dažbinama i poreze naplative za uvoz robe na Kosovo ali isključujući sve takse ili naplate za prevoz ili dozvole.

UVOZNIK

Lice koje donese robu ili prouzrokuje da roba bude doneta iz strane zemlje na teritoriju [naziv teritorije] i koje u vreme uvoza:

- Je vlasnik uvezene robe;
- Snosi rizik za celokupnu uvezenu robu;
- Predstavlja ili postupa kao da je uvoznik ili vlasnik uvezene robe;
- U stvarnosti donese robu u [naziv zemlje];
- Je blagotvorno zainteresovano na bilo koji način za uvezenu robu

UZORCI

Artikli koji su reprezentativni za određenu kategoriju robe koja je proizvedena ili su primer robe čija se proizvodnja očekuje; izraz ne obuhvata identične artikle koje isto lice donese ili se pošalju istom primaocu u takvoj količini da kada se uzmu u celini, više ne predstavljaju uzorke prema opštoj komercijalnoj upotrebi.

UZORCI KOJI NEMAJU KOMERCIJALNU VREDNOST

Artikli za koje carina smatra da su zanemarljive vrednosti i koje se koriste samo za dobijanje naloga potražnje robe iste vrste.

VALUTA

Novčanice i kovanice koje su tekuće sredstvo razmene ili zakonito sredstvo plaćanja u zemlji.

VAZDUŠNI TOVARNI LIST

Prevozni ugovorni dokument koji se koristi za vazdušni transport tereta: uključuje uslove, ograničenja obaveza, uputstva transporta, opis artikala i primenljive finansijske tarife. Uopšteno je sličan opštom teretnom listu i koristi se u slične svrhe.

VEZANJE

Kaiš, uže, žica, traka ili slično za korišćenje zajedno sa pečatom.

VLADA

Podrazumeva Vladu zemlje i uključuje:

- (a) svaku državnu, pokrajinsku, opštinsku ili drugu lokalnu ili regionalnu vladu u zemlji;
- (b) svako lice, agenciju ili instituciju koja deluje za , u ime ili prema ovlašćenju bilo kojeg zakona usvojenog od strane vlade te zemlje ili državne, pokrajinske, opštinske ili druge lokalne ili regionalne vlade; i
- (c) svako udruženje suverenih država čiji je član ta zemlja.

VLASNIK

Uključuje svako lice koji na zakonit način postupa u ime vlasnika uvezene ili izvezene robe.

VOZILO

Podrazumeva svaki avion, voz, motorno vozilo, kombi, kamion, kamionet, dvokolice, ručna kolica, i druge vrste prevoznih sredstava i uključuje montiranje, nameštanje i opremanje istih kao i teretne životinje i njihova uprega i užad.

VRAĆENA ROBA

Proizvodi koji se vraćaju u zemlju nakon što su izvezeni. Ovi proizvodi su oslobođeni od carine uzimajući u obzir da im nije povećana vrednost ili poboljšani uslovom kojim proizvodnim procesom ili na neki drugi način dok je bila u inostranstvu.

VREDNOST ODUZIMANJA

Vrednost koju carinski organi odrede kada je roba koja bi trebala biti predmet oduzimanja nedostupna.

VREDNOST TRANSAKCIJE

Plaćena ili naplativa cena za robu koja se prodaje za izvoz u [naziv zemlje] koja je podložna određenim uslovima i prepravkama.

ZABRANJENA ROBA

Roba čiji je izvoz ili uvoz zabranjen zakonom.

ZADRŽAVANJE

Čin kojim carina preuzima posedovanje nad uvezenom robom očekujući davanje dozvole ili ispunjenja carinskih uslova.

ZAGARANTOVANO

Znači osigurano garancijom carini u očekivanju učinka ili ispunjenja određenih obaveza prema obavezujućem ugovoru, dogovoru ili sporazumu koji je izvršiv pod pretnjom zakona.

ZAKONSKA METROLOGIJA

Celina zakonskih, upravnih i tehničkih procedura osnovanih od strane, ili upućivanjem na javne organe i koje se u njihovo ime primenjuju kako bi se specifikovao i osigurao, na regulativni ili ugovoren način, odgovarajući kvalitet i verodostojnost merenja koja se odnose na zvanične kontrole, trgovinu, bezbednost i ambijent.

ŽALBA

Čin kojim se lice (fizičko ili pravno) na koje direktno utiče odluka ili propust carinskih organa, koje smatra da je time oštećeno i sledstveno traži obeštećenje od nadležnog organa.

ZALIHE

Roba koja je predviđena za korišćenje od strane putnika i posade plovila, letelica ili vozova, koja jeste ili nije prodana;

Roba koja je neophodna za upravljanje i održavanje plovila, letelica i vozova, uključujući gorivo i maziva, ali ne i rezervne delove i opremu; i

Roba na prodaju putnicima i posadi plovila i letelica koja se namerava preneti na kopno.

ZAPLENA

Čin preuzimanja u fizički posed i/ili kontrole robe ili drugih predmeta za koje se veruje da su uvezene ili neki drugi način dovedene na Kosovo u suprotnosti sa zakonom.

ZAŠTITNI ZNAK

Osoben naziv, moto, grb, simbol ili drugi uređaj koji identifikuje proizvod, koji je službeno registrovan ili zakonito ograničen za korišćenje od strane vlasnika ili proizvođača da identifikuje svoju robu na tržištu.

ŽELEZNIČKI TERETNI LIST ILI ŽELEZNIČKA AVIZA

Dokument koji se koristi za kontrolu transporta pošiljke robe železnicom. Po sadržaju je slična kopnenom teretnom listu uz prevozne i druge troškove i maršrutu.

ZEMLJA

Teritorija nacije ili države i, osim ukoliko je u kontekstu drugačije, podrazumeva i odgovarajuću teritoriju države.

ZEMLJA POREKLA ROBE

Zemlja u kojoj je roba proizvedena ili uzgajana, ili kada je roba prošla kroz suštinsku izmenu ali je zadržala osnovni sadržaj, saglasno kriterijima propisanim u svrhu primene carinskih tarifa, ograničenja količine ili bilo koje druge mere koja se odnosi na trgovinu.

ZONA CARINSKE KONTROLE

Deo carinske teritorije na kojoj posedovanje ili prevoz robe može biti predmet posebnih carinskih kontrola.

„PRIJAVLJIVANJE DOLASKA“ ILI „PRIJAVLJIVANJE ODLASKA“

Kako bude slučaj, podrazumeva svaku deklaraciju koja se treba obaviti ili izneti carinskoj službi nakon dolaska ili odlaska prevoznog sredstva za komercijalnu upotrebu od strane lica koje je nadležno za prevozno sredstvo za komercijalnu upotrebu i koja sadrži potrebne podatke u vezi prevoznog sredstva za komercijalnu upotrebu i maršrute, tereta, zaliha, posade ili putnika.